

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

ΔΙΚΤΥΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
2012 - 2015

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής εργαζομένων

Συμβουλευτική σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης

Πρακτικός οδηγός κοινωνικής ασφάλισης

ΙΟΥΝΙΟΣ 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί προλόγου.....	2
Μέρος Α: Ασφαλιστικές εισφορές.....	3
Μέρος Β: Αναγνώριση πλασματικού χρόνου ασφάλισης.....	9
Μέρος Γ: Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης.....	23
Μέρος Δ: Συντάξεις αναπηρίας.....	39
Μέρος Ε: Διαδοχική ασφάλιση.....	47
Μέρος ΣΤ: Συντάξεις θανάτου από το ΙΚΑ.....	54
Μέρος Ζ: Απασχόληση συνταξιούχων.....	62
Αντί epilόγου.....	66
Βιβλιογραφία.....	67
Συντακτική Ομάδα.....	67

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Η «μεταρρύθμιση» του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ήταν από τα πρώτα μέτρα που προέβλεπε το Μνημόνιο Συνεργασίας της Ελληνικής Κυβέρνησης με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μεταξύ των άλλων, ως προϋπόθεση για τη δανειοδότησή της. Οι αλλαγές αυτές συντελέστηκαν σταδιακά με τρεις νομοθετικές παρεμβάσεις, τους Ν. 3863/2010, Ν. 3996/2011 και Ν. 4093/2012. Η κοινωνικο-ασφαλιστική παρέμβαση είχε ως αφετηρία τη διαπίστωση ότι το συνταξιοδοτικό σύστημα, όπως ίσχυε, δεν ήταν βιώσιμο. Ωστόσο, οι αλλαγές που επέφερε είναι εξαιρετικά επώδυνες, καθώς εστιάζονται στη μείωση των συντάξεων και στην αύξηση των ορίων ηλικίας, χωρίς ταυτόχρονα να εξασφαλίζουν τη μακροχρόνια βιωσιμότητά του.

Οι παρεμβάσεις αυτές συντελέστηκαν με πληθώρα νομοθετικών ρυθμίσεων, γεγονός το οποίο, εκτός των άλλων, καθιστά την ασφαλιστική νομοθεσία περίπλοκη, δυσνόητη και ορισμένες φορές αντιφατική.

Ο πρακτικός οδηγός έχει καταρχήν στόχο την κατανόηση του σκοπού της κοινωνικής ασφάλισης, τη συνοπτική παρουσίαση και κατανόηση του τρόπου λειτουργίας της ασφάλισης στο ΙΚΑ (υπαγωγή στην ασφάλιση, εισφορές, παροχές) και των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης ανάλογα με τις κατηγορίες ασφάλισης που προβλέπονται στη νομοθεσία.

Επιχειρήθηκε μεθοδική συγκέντρωση της ύλης και ανάλυση κάθε θέματος με απλό τρόπο, σύμφωνα με την οικεία διάταξη νόμου και την ακολουθούμενη αντίστοιχα από το ΙΚΑ ασφαλιστική πρακτική.

Ο πρακτικός αυτός οδηγός ασφάλισης στο ΙΚΑ και συνταξιοδότησης θα συμπληρώνεται σταδιακά και θα επικαιροποιείται ανάλογα με τις εξελίξεις που θα επέλθουν στην ασφαλιστική και συνταξιοδοτική νομοθεσία.

Προκειμένου να καθίσταται εύχρηστο το εν λόγω εγχείρημα, έχει διαχωριστεί σε ενότητες ανάλογα με το θεματικό αντικείμενο, ώστε ο χρήστης να ανατρέχει βάσει θεματικού αντικείμενου στην πληροφορία που τον αφορά, ενώ παράλληλα παρατίθενται πίνακες προϋποθέσεων συνταξιοδότησης, κωδικοποιώντας έτσι τις διατάξεις της νομοθεσίας.

Ελπίζουμε ο πρακτικός αυτός οδηγός να αποτελέσει χρήσιμο και ωφέλιμο βοήθημα και να συντελέσει στην ευχερή γνώση των θεμάτων της κοινωνικής ασφάλισης.

ΜΕΡΟΣ Α

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

1. Πότε ένας ασφαλισμένος/η υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ

Στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ υπάγονται τα πρόσωπα τα οποία, εντός των ορίων της χώρας, παρέχουν κατά κύριο επάγγελμα εξαρτημένη εργασία έναντι αμοιβής. Από τον ανωτέρω ορισμό, προκύπτει ότι για την ασφάλιση στο ΙΚΑ πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις: α) παροχή εξαρτημένης εργασίας, β) καταβολή αμοιβής για την εργασία αυτή και γ) εργασία κατά κύριο επάγγελμα.

Η ασφάλιση στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι υποχρεωτική και αυτοδίκαιη. Αυτό σημαίνει ότι τυχόν αντίθετες συμφωνίες των μερών (δηλαδή του εργαζομένου και του εργοδότη) δεν μπορούν να αποκλείσουν την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ, διότι αυτή είναι υποχρεωτική και επέρχεται ανεξάρτητα από τυχόν ενέργειες ή παραλείψεις των προσώπων αυτών. Έτσι, ακόμα και εάν οι συμβαλλόμενοι χαρακτηρίσουν μια σύμβαση ως έργου ή της προσδώσουν οποιονδήποτε άλλον χαρακτηρισμό, τα αρμόδια όργανα του ΙΚΑ και τα δικαστήρια δεν δεσμεύονται από τον χαρακτηρισμό αυτό και μπορούν να υπάγουν μια σχέση εργασίας στην ασφάλιση του ΙΚΑ, εφόσον συντρέχουν οι ως άνω προϋποθέσεις ασφάλισης.

Σε περίπτωση που είναι δυσχερής η διάκριση εάν η εργασία παρέχεται υπό συνθήκες εξάρτησης ή όχι, θεωρείται ότι η εργασία υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ.

Επομένως, εάν τα διοικητικά όργανα ή τα αρμόδια δικαστήρια αδυνατούν να διαπιστώσουν εάν πρόκειται για εργασία ασφαλιστέα στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ή όχι, τότε ενεργοποιείται το ανωτέρω τεκμήριο του νόμου και ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει τις ασφαλιστικές εισφορές.

Σημειώνουμε ότι το τεκμήριο είναι μαχητό, το οποίο σημαίνει ότι ο εργοδότης δύναται να επιδιώξει την ανατροπή της εφαρμογής του.

2. Σε ποιες περιπτώσεις δικαιούται ο ασφαλισμένος ατομικό βιβλιάριο υγείας

Για την έκδοση του ατομικού βιβλιαρίου υγείας απαιτείται η πραγματοποίηση 100 τουλάχιστον ημερών ασφάλισης στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μέσα στον προηγούμενο χρόνο ή στο τελευταίο 15μηνο.

Διευκρινίζεται ότι όταν ο υπολογισμός γίνεται σύμφωνα με το 15μηνο δεν υπολογίζονται οι τρεις τελευταίοι μήνες από την ημερομηνία προσέλευσης του ασφαλισμένου, γίνεται όμως αναδρομή σε περίοδο μέχρι 12 μηνών προγενέστερα και, σε περίπτωση που ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει εντός της περιόδου αυτής 100 ημερομίσθια, χορηγείται ασφαλιστική ικανότητα για περίοδο 15 ημερολογιακών μηνών από τον μήνα που πραγματοποίησε το πρώτο από τα 100 ημερομίσθια. Λόγω της οικονομικής κρίσης και της ανεργίας οι ελάχιστες ημέρες ασφάλισης που απαιτούνται τα τελευταία έτη για την κάλυψη παροχών υγείας από το ΙΚΑ είναι 50 ημέρες (ένσημα) αντί για 100. Αυτό ισχύει και για την περίοδο 1/3/2015-29/2/2016.

Για τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων λαμβάνονται υπόψη και οι ημέρες επιδότησης τακτικής ανεργίας, καθώς και οι ημέρες επιδότησης λόγω επίσκεψης εργασίας από τον ΟΑΕΔ, όπως και οι ημέρες επιδότησης λόγω ασθένειας ή ατυχήματος.

Οι ίδιες προϋποθέσεις απαιτούνται και για την ανανέωση της ισχύος του ατομικού βιβλιαρίου υγείας. Ατομικό βιβλιάριο υγείας δικαιούνται οι άμεσα ασφαλισμένοι, οι άνεργοι, οι συνταξιούχοι γήρατος, αναπηρίας και θανάτου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, καθώς και οι ασφαλισμένοι άλλων ασφαλιστικών ταμείων που καλύπτονται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για παροχές σε είδος.

Σημειώνεται ότι για τους εργαζομένους σε οικοδομοτεχνικά έργα, στις 100 ημέρες ασφάλισης συμπεριλαμβάνεται και η προσαύξηση 20% και οι ημέρες άδειας.

Απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση ατομικού βιβλιαρίου υγείας:

1. Φωτογραφία πρόσφατη
2. Αστυνομική ταυτότητα ή διαβατήριο

3. Βεβαίωση διαγραφής από τον προηγούμενο φορέα ασφάλισης ή υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/86 ότι δεν είναι ασφαλισμένος σε άλλο ταμείο

4. Προσκόμιση άδειας παραμονής για υπηκόους τρίτων χωρών ή έγγραφο πιστοποίησης μόνιμης διαμονής για πολίτες της ΕΕ

3. Σε ποιες περιπτώσεις δικαιούται ο ασφαλισμένος οικογενειακό βιβλιάριο υγείας

Χορηγείται στα μέλη της οικογένειας του(της) ασφαλισμένου(ης) ή συνταξιούχου λόγω γήρατος ή αναπηρίας, που είναι ο/η σύζυγος, η μητέρα, ο πατέρας, τα άγαμα παιδιά μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους και, σε περίπτωση που είναι άνεργα, μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους, εάν δε συνεχίζουν τις σπουδές τους, για δύο έτη μετά τη λήξη των σπουδών τους, εφόσον είναι άνεργα, όχι όμως πέρα από τη συμπλήρωση του 26ου έτους της ηλικίας τους, εφόσον συγκατοικούν και συντηρούνται από αυτόν(αυτή).

Απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση βιβλιαρίου υγείας για τη/τον σύζυγο:

1. Το ατομικό βιβλιάριο υγείας του/της άμεσα συζύγου

2. Ληξιαρχική πράξη γάμου ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (σε περίπτωση αλλοδαπού ασφαλισμένου, τα παραπάνω προσκομίζονται μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα)

3. Αστυνομική ταυτότητα του/της συζύγου (σε περίπτωση αλλοδαπού ασφαλισμένου, διαβατήριο σε ισχύ)

4. Φωτογραφία πρόσφατη

5. Βεβαίωση διαγραφής από τον προηγούμενο φορέα ασφάλισης ή υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/86 ότι δεν είναι ασφαλισμένος σε άλλο ταμείο

6. Αντίγραφο φορολογικής δήλωσης

7. Προσκόμιση άδειας παραμονής για υπηκόους τρίτων χωρών ή βεβαίωση εγγραφής πολίτη κράτους-μέλους Ευρωπαϊκής Ένωσης

Απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση βιβλιαρίου υγείας για την ασφάλιση τέκνων από τον γονέα:

1. Το Ατομικό Βιβλιάριο Υγείας του γονέα

2. Ληξιαρχική πράξη γέννησης ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (σε περίπτωση αλλοδαπού ασφαλισμένου, τα παραπάνω προσκομίζονται μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα)

3. Φωτογραφία πρόσφατη (αν το τέκνο είναι νεογέννητο, δεν απαιτείται φωτογραφία)

4. Βεβαίωση διαγραφής του τέκνου από τον προηγούμενο φορέα ασφάλισης του γονέα

Για την ασφάλιση των νεογέννητων απαιτείται μόνο υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/86 ότι δεν ασφαρίζεται σε άλλον φορέα.

Αν το τέκνο είναι άνω των 18, τότε απαιτείται:

1. Υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/1986 από τον γονέα ότι είναι άνεργο

2. Εφόσον σπουδάζει, βεβαίωση του εκπαιδευτικού ιδρύματος

Προσοχή: Για την απογραφή ή έκδοση βιβλιαρίου υγείας τέκνου δεν απαιτείται η προσκόμιση τραπεζικού λογαριασμού (IBAN).

4. Τι θα πρέπει να προσέχει ο ασφαλισμένος προκειμένου να εξασφαλίσει την ορθότητα της ασφάλισής του

Οι ασφαλισμένοι πρέπει να προσέχουν ότι, όταν ασφαρίζονται για τον μισθό και τα ημερομίσθια που δικαιούνται, θα παίρνουν και τις ανάλογες παροχές. Μεγαλύτερος μισθός και περισσότερα ημερομίσθια σημαίνουν περισσότερες και μεγαλύτερες παροχές.

Οι ασφαλισμένοι πρέπει να γνωστοποιούν γραπτά στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, εντός 12 μηνών από την αποχώρησή τους ή την απόλυσή τους από την εργασία, τις ημέρες εργασίας που πραγματοποίησαν και για τις οποίες δεν ασφαλίστηκαν, καθώς και κάθε διαφορά μεταξύ των πραγματικών στοιχείων απασχόλησης και των στοιχείων που δηλώθηκαν από τον εργοδότη.

Επίσης πρέπει να διατηρούν όλα τα μέχρι 31/12/2001 στοιχεία ασφάλισής τους, μέχρι να κληθούν να τα υποβάλουν στις υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για συνολική ανακεφαλαίωση, καταχώριση και ενημέρωση των μηχανογραφικών αρχείων του ΙΚΑ.

Επιπλέον, οι ασφαλισμένοι, προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή και ομαλή ασφάλισή τους στο ΙΚΑ, πρέπει να φροντίζουν για τα ακόλουθα:

- Να απογράφονται σε οποιοδήποτε υποκατάστημα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όταν αναλαμβάνουν πρώτη φορά εργασία ασφαλιστέα στο ΙΚΑ.

- Να γνωστοποιούν άμεσα κάθε μεταβολή στα στοιχεία απογραφής τους σε οποιοδήποτε υποκατάστημα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

- Να παραδίδουν στον εργοδότη το αντίγραφο της βεβαίωσης απογραφής όσοι απογράφονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για πρώτη φορά μετά την 4/2/2002.

- Να γνωστοποιούν τα πλήρη στοιχεία ασφάλισής τους αμέσως με την πρόσληψή τους και πριν από την ανάληψη εργασίας στον εργοδότη τους με την προσκόμιση είτε του Αποσπάσματος Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης είτε του Δελτίου Ασφαλιστικής Ταυτότητας και Εισφορών (ΔΑΤΕ) είτε του Ασφαλιστικού Βιβλιαρίου Απασχολούμενου (ΑΒΑ) είτε του Ατομικού Δελτίου Ασφάλισης (ΑΔΑ) είτε του Ατομικού Δελτίου Εισφορών (ΑΔΕ), όσοι απογράφηκαν στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μέχρι και την 1/2/2002.

- Να ελέγχουν το Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού για την ορθότητα της ασφάλισής τους. Ειδικότερα, να ελέγχουν αν ο εργοδότης δηλώνει στοιχεία ασφάλισης για:

- το σύνολο των καταβαλλόμενων αποδοχών
- όλες τις ημέρες εργασίας
- τις υπερωρίες
- τα δώρα εορτών, την άδεια και το επίδομα αδείας

5. Τι δικαιώματα έχει ο ασφαλισμένος σε περίπτωση που δεν του καταβάλλονται ασφαλιστικές εισφορές από τον εργοδότη

Οι ανακύπτουσες διαφορές ανάμεσα στους ασφαλισμένους-δικαιούχους παροχών με τους ασφαλιστικούς οργανισμούς αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο με υποβολή ενστάσεων ή καταγγελία ενώπιον των αρμόδιων οργάνων των ασφαλιστικών οργανισμών και με άσκηση προσφυγών ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Διακρίνουμε δύο κύριες περιπτώσεις διαφορών: α) Διαφορές που αφορούν την υπαγωγή στην ασφάλιση και β) Διαφορές που αφορούν την απονομή συνταξιοδοτικών παροχών.

5.1

Σε περίπτωση που δεν καταβάλλονται οι ασφαλιστικές εισφορές του ασφαλισμένου από τον εργοδότη, ο ασφαλισμένος θα πρέπει να κάνει καταγγελία ενώπιον του ΙΚΑ, επί της οποίας εκδίδεται αιτιολογημένη απόφαση και επιβάλλεται πρόστιμο στον εργοδότη.

Οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες αυτών δικαιούνται να προσβάλλουν με ένσταση, εντός προθεσμίας 30 ημερών από τη στιγμή που τους κοινοποιήθηκε, κάθε απόφαση Διευθυντή τοπικού υποκαταστήματος του ΙΚΑ που αφορά την υπαγωγή τους στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ή στην εξαίρεση από αυτή, την αναγνώριση χρόνου ασφάλισης, την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης, την επιστροφή εισφορών και γενικά την ασφαλιστική τους κατάσταση.

Η ένσταση απευθύνεται προς την αρμόδια Τοπική Διοικητική Επιτροπή του ΙΚΑ, η οποία καλείται να επανεξετάσει την υπόθεση ως προς τα πραγματικά και ως προς τα

νομικά δεδομένα. Έτσι, η Τοπική Διοικητική Επιτροπή ερευνά κάθε έγγραφο και στοιχείο που θα τεθεί υπόψη της, είτε από την ίδια είτε από τον ενιστάμενο, ο οποίος παρίσταται και ακούγεται κατά τη συζήτηση της ένστασης.

Η υποβολή της ένστασης δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης ούτε αναστέλλει την τυχόν επιβάρυνση από πρόσθετα τέλη. Οι αποφάσεις της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής κοινοποιούνται στους ενιστάμενους, με απόδειξη παραλαβής.

Ο ενιστάμενος ή ο εργοδότης ή οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον έχει δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή ουσίας εναντίον της απόφασης της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Η προθεσμία είναι 60 ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης ή από τότε που έλαβε γνώση ο προσφεύγων. Σημειώνουμε στο σημείο αυτό ότι το στάδιο της ένστασης είναι υποχρεωτικό και επομένως η άπρακτη παρέλευσή του δεν νομιμοποιεί την υποβολή εν συνεχεία της προσφυγής. Δύναται επίσης ο ασφαλισμένος να προσφύγει εντός προθεσμίας 60 ημερών από την άπρακτη παρέλευση τρίμηνης προθεσμίας από την υποβολή της ένστασης, χρονικό σημείο κατά το οποίο τεκμαίρεται η σιωπηρή απόρριψη της ένστασης.

5.2

Στην περίπτωση εσφαλμένων αποφάσεων απονομής συνταξιοδοτικών παροχών του ΙΚΑ είναι δυνατή η υποβολή ένστασης ενώπιον της αρμόδιας Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής εντός τρίμηνης προθεσμίας. Η προθεσμία άρχεται από τη νομότυπη κοινοποίηση της απόφασης στον ενδιαφερόμενο δικαιούχο.

Οι αποφάσεις που απορρίπτουν τις ενστάσεις προσβάλλονται ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων με προσφυγή. Δικαίωμα προσφυγής έχει ο ασφαλισμένος-δικαιούχος της παροχής, ο διευθυντής του καταστήματος ΙΚΑ που εξέδωσε την πράξη και οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον. Η προθεσμία είναι 60 ημέρες από την έκδοση της πράξης ή τη συντέλεση της παράλειψης έκδοσης της πράξης.

Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκηση της προσφυγής δεν αναστέλλουν αυτοδικαίως την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

ΜΕΡΟΣ Β

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

1. Κατηγορίες ασφάλισης και κατηγορίες ασφαλισμένων στην αναγνώριση πλασματικού χρόνου

Ο χρόνος εκτός εργασίας και εκτός ασφάλισης μπορεί, στο πλαίσιο που ορίζει η νομοθεσία, να αναγνωριστεί και να συνυπολογιστεί στον «κανονικό» χρόνο ασφάλισης. Η αναγνώριση πλασματικού χρόνου ασφάλισης είναι ένας χρήσιμος τρόπος συμπλήρωσης ασφαλιστικού χρόνου που λείπει από τους ασφαλισμένους για να θεμελιώσουν ή και να προσαυξήσουν το ποσό της σύνταξης.

Οι κατηγορίες που δικαιολογούν την έλλειψη ασφάλισης μπορούν να εξομοιωθούν με πραγματική ασφάλιση υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις που περιγράφονται κάθε φορά στη νομοθεσία.

Η δυνατότητα αναγνώρισης πλασματικού χρόνου έχει πλεονεκτήματα, καθώς

- ◁ ο/η ασφαλισμένος/η μπορεί να αποφύγει την αύξηση των ηλικιακών ορίων συνταξιοδότησης, προλαβαίνοντας τις μεταβατικές διατάξεις των ετών 2011 και 2012, αλλά και των ετών 2013 και 2014. Πολύ σημαντικό είναι ότι ο πλασματικός χρόνος μπορεί να προστεθεί αναδρομικά στον χρόνο πραγματικής ασφάλισης, π.χ. το 2017 για το 2011.
- ◁ ο πλασματικός χρόνος μπορεί να προσμετρηθεί όχι μόνο για τη θεμελίωση σύνταξης αλλά και, υπό προϋποθέσεις, για την προσαύξησή της,

- ◁ ο πλασματικός χρόνος που εξαγοράζεται είναι συχνά φθηνότερος από τις εισφορές πραγματικής ασφάλισης και υπόκειται και σε έκπτωση ή σε δόσεις.

Στα μειονεκτήματα της αναγνώρισης πλασματικού χρόνου προσμετράται το γεγονός ότι

- ◁ κατά κανόνα δεν αναγνωρίζεται χωρίς εξαγορά και
- ◁ η δυνατότητα αναγνώρισης διευρύνεται σταδιακά, με αποτέλεσμα το σύνολο των 7 ετών πλασματικού χρόνου να αναγνωρίζεται από το 2014 και εφεξής, όταν δηλαδή έχουν πλήρη εφαρμογή οι αυξήσεις ετών ασφάλισης και ορίων ηλικίας των τελευταίων νόμων.

2. Τι είναι τελικά ο πλασματικός χρόνος ασφάλισης;

Σχετικά με τον χρόνο ασφάλισης, υπάρχουν οι εξής τρεις κατηγορίες:

- ◁ Ο χρόνος πραγματικής (υποχρεωτικής) ασφάλισης.
- ◁ Ο χρόνος προαιρετικής ασφάλισης.
- ◁ Ο αναγνωριζόμενος χρόνος πλασματικής ασφάλισης.

Ενώ η πραγματική ασφάλιση επέρχεται υποχρεωτικά μόλις συντρέξουν οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις στην προαιρετική ασφάλιση και στην αναγνώριση πλασματικών χρόνων, η έναρξη της ασφάλισης εξαρτάται από την αίτηση του ασφαλισμένου. Επομένως, η άσκηση του δικαιώματος αναγνώρισης εναπόκειται στην πρωτοβουλία του ασφαλισμένου.

Οι αναγνωρίσεις πλασματικών ετών χωρίζονται στις εξής κατηγορίες ασφαλισμένων, ανάλογα με τον χρόνο πρώτης ασφάλισης αλλά και με τον χρόνο θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

<p>A1. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν όσοι κατοχυρώνουν ή θεμελιώνουν με την εξαγορά πλασματικών ετών τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης του 2010.</p>	<p>Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τόσο οι ασφαλισμένοι πριν από το 1983 όσο και οι ασφαλισμένοι μεταξύ 1983-1992 σε όλα τα Ταμεία. Για την πρώτη κατηγορία των ασφαλισμένων, τα πλασματικά έτη που μπορούν να αναγνωρίζουν είναι περιορισμένα και αφορούν στρατιωτική θητεία, γονική άδεια, ανατροφή παιδιών και εκπαιδευτική άδεια άνευ αποδοχών.</p>
---	---

<p>A2. Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι ασφαλισμένοι που κατοχυρώνουν ή θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τις προϋποθέσεις που ισχύουν για τα έτη 2011 και 2012. Εδώ ανήκουν οι ασφαλισμένοι μεταξύ των ετών 1983-1992 από όλα τα Ταμεία.</p>	<p>Προϋπόθεση να είχαν συμπληρωθεί 3.600 ημέρες (12) έτη πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης την 1/1/2011. Για τη δεύτερη κατηγορία ασφαλισμένων, τα πλασματικά έτη που ισχύουν από το 2011 είναι περισσότερα και διευκολύνουν κυρίως όσους θέλουν να συνταξιοδοτηθούν στα 56 (μειωμένη για άνδρες και γυναίκες στο Δημόσιο) με 35ετία ή στα 58 (καθώς και τις γυναίκες για έξοδο με ανήλικο παιδί).</p>
<p>A3. Στην τρίτη κατηγορία ανήκουν οι νέοι –μετά το 1993– ασφαλισμένοι οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν πλασματικά έτη για να συνταξιοδοτηθούν με τις αυξημένες χρονικές και ηλικιακές προϋποθέσεις που ισχύουν από την 1/1/2013.</p>	<p>Για την δεύτερη κατηγορία (νέοι μετά το 1983 ασφαλισμένοι), τα πλασματικά έτη μπορούν να αναγνωριστούν αλλά με τις αυξημένες προϋποθέσεις, δηλαδή για σύνταξη στα 62 (μειωμένη) και στα 67 (πλήρη).</p>

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα, με το άρθρο 10 του Ν. 3863/2010, οι αναγνωριζόμενοι πλασματικοί χρόνοι για τις κατηγορίες αυτές είναι οι εξής:

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΣΗΜΩΝ	ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ ΕΞΑΓΟΡΑΣ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ	<p>Το σύνολο του χρόνου στράτευσης.</p> <p>Υπολογίζεται με 30 ένσημα τον μήνα και όχι 25.</p> <p>Σε περίπτωση στράτευσης με την ιδιότητα του μονίμου ή εθελοντή ή ανακαταταγμένου, αναγνωρίζονται μέχρι 3 χρόνια.</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	<p>Ο υπολογισμός της εισφοράς γίνεται με το ποσοστό του κλάδου συντάξεων του ΙΚΑ που ισχύει κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης (20%). Υπολογίζεται στις αποδοχές που λάμβανε κατά τον τελευταίο μήνα, πλήρους απασχόλησης, πριν από την αίτηση. Οι αποδοχές δεν μπορεί να είναι μικρότερες του 25πλάσιου του ημερομίσθιου ανειδίκευτου εργάτη (ΗΑΕ) ή μεγαλύτερες του 25πλάσιου του εκάστοτε τεκμαρτού ημερομίσθιου της ανωτάτης ασφαλιστικής κλάσεως του ΙΚΑ. Για τον συνταξιούχο, το ως άνω ποσοστό εισφοράς υπολογίζεται στο 25πλάσιο του τεκμαρτού ημερομίσθιου της ασφαλιστικής κλάσης, προκειμένου για το ΙΚΑ ή του μισθού, προκειμένου για τα άλλα ταμεία που απονεμήθηκε η σύνταξη, όπως διαμορφώθηκε κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης για αναγνώριση (Ν. 1759/88 άρθρο 12 παρ. 6), επί τον αριθμό, σε κάθε περίπτωση, των μηνών στρατιωτικής υπηρεσίας που αναγνωρίζονται.</p> <p>Έκπτωση 30% με θεμελίωση δικαιώματος από 1/1/2011 μέχρι 31/12/2014.</p> <p>Έκπτωση 50% με θεμελίωση δικαιώματος από 1/1/2015 και μετά.</p> <p>Έκπτωση 15% στην εφάπαξ καταβολή.</p>
ΓΟΝΙΚΗ ΑΔΕΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	Το σύνολο του χρόνου.			<p>Ο υπολογισμός της εξαγοράς γίνεται με βάση το ποσοστό εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη και του 25πλάσιου του ΗΑΕ που ισχύει κατά τη χρονολογία υποβολής της αίτησης για αναγνώριση.</p> <p>Προϋπόθεση: οι ασφαλισμένοι να έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 3.600 ημέρες πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης.</p> <p>Έκπτωση 15% στην εφάπαξ καταβολή.</p>
ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ	Εως 300 μέρες.			Χωρίς εξαγορά.
ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΗ ΑΝΕΡΓΙΑ	Εως 300 μέρες.			Χωρίς εξαγορά.
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΔΕΙΑ ΑΝΕΥ ΑΠΟΔΟΧΩΝ	Εως 600 μέρες.			<p>Ο υπολογισμός της εξαγοράς γίνεται με βάση το ποσοστό εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη και των αποδοχών του ασφαλισμένου κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ή των αποδοχών του τελευταίου μήνα πλήρους απασχόλησης και του 25πλάσιου του ΗΑΕ που ισχύει κατά τη χρονολογία υποβολής της αίτησης για αναγνώριση. Αυτές δεν μπορεί να είναι μικρότερες του 25πλάσιου του ΗΑΕ.</p>
ΧΡΟΝΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	<p>Επίσημη διάρκεια σπουδών σχολής.</p> <p>Ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός μόνο</p>			<p>Αναγνωρίζεται, έπειτα από αίτηση του ασφαλισμένου, για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης με την καταβολή, για κάθε μήνα, ποσού εξαγοράς υπολογιζόμενου με ποσοστό 20% για τους φορείς κύριας ασφάλισης και 6%</p>

	<p>πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή διπλώματος επαγγελματικής κατάρτισης μεταδευτεροβάθμιου Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης ή διπλώματος Σχολής Ξεναγών, καθώς και ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση πτυχίου, μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας, σε μέσες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές ή σε μονάδες της δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης από την έναρξη ισχύος του Ν. 576/1977 (Α' 102) και μετά ή στο Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο, ο οποίος είναι ίσος με τον κατά τον χρόνο αποφοίτησης επίσημο χρόνο σπουδών της οικείας σχολής.</p> <p>Προϋπόθεση να μην πρόκειται για παράλληλη ασφάλιση (π.χ. εργασία κατά τη φοίτηση). Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί και στο γεγονός ότι δεν θα είναι δυνατή η αναγνώριση του χρόνου σπουδών αν δεν έχει αποκτηθεί το σχετικό πτυχίο ή δίπλωμα.</p> <p>Να σημειωθεί εδώ ότι η εφεδρεία δεν πληρώνεται και αναγνωρίζεται δωρεάν έπειτα από σχετική βεβαίωση του ΟΑΕΔ.</p>			για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης, επί του 25πλάσιου του ΗΑΕ, όπως ισχύει κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης.
ΚΕΝΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	<p>Το σύνολο του χρόνου.</p> <p>Ο χρόνος για τον οποίο δεν έχει χωρήσει ασφάλιση σε φορείς κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, μετά την υπαγωγή, για πρώτη φορά, στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ή επικουρικής ασφάλισης ή στο Δημόσιο, και ο οποίος δεν μπορεί να είναι λιγότερος από έναν πλήρη ημερολογιακό μήνα σε κάθε περίπτωση κενού ασφάλισης μεταξύ περιόδων ασφάλισης.</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Αναγνωρίζονται, έπειτα από αίτηση του ασφαλισμένου, για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης με την καταβολή, για κάθε μήνα, ποσού εξαγοράς υπολογιζόμενου με ποσοστό 20% για τους φορείς κύριας ασφάλισης και 6% για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης, επί του 25πλάσιου του ΗΑΕ, όπως ισχύει κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης.
ΧΡΟΝΟΣ ΚΥΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΧΕΙΑΣ	<p>Το σύνολο του χρόνου και μέχρι 119 ημέρες.</p> <p>Ο χρόνος επιδότησης από τον ΟΑΕΔ λόγω</p>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Χωρίς εξαγορά.

	κυοφορίας και λοχείας μετά την 3/8/1984 αναγνωρίζεται ως χρόνος ασφάλισης στο ΙΚΑ, ανακεφαλαιώνεται και λαμβάνεται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για τον προσδιορισμό του ποσού της σύνταξης.			
ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ	Το σύνολο του χρόνου.	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Ο υπολογισμός της εξαγοράς γίνεται με βάση το ποσοστό εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη και των αποδοχών του ασφαλισμένου κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ή των αποδοχών του τελευταίου μήνα πλήρους απασχόλησης και του 25πλάσιου του ΗΑΕ που ισχύει κατά τη χρονολογία υποβολής της αίτησης για αναγνώριση. Αυτές δεν μπορεί να είναι μικρότερες του 25πλάσιου του ΗΑΕ.
ΧΡΟΝΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ του άρθρου 141 παρ. 1 του Ν.3655/2008	300 ΗΕ για το πρώτο παιδί και 600 ΗΕ για κάθε επόμενο παιδί και μέχρι το τρίτο.	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Η αναγνώριση του πλασματικού χρόνου παιδιών γίνεται στο ΙΚΑ κατόπιν εξαγοράς, με την καταβολή, για κάθε μήνα, ποσού υπολογιζόμενου με ποσοστό 20% για τον κλάδο κύριας σύνταξης του ΙΚΑ επί του 25πλάσιου του ΗΑΕ, όπως ισχύει κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης.
ΧΡΟΝΟΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ	Εως 2 έτη.	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Για κάθε αναγνωριζόμενο μήνα καταβάλλεται ποσό εξαγοράς, το οποίο προκύπτει από τον υπολογισμό ποσοστού 20% για τους φορείς κύριας ασφάλισης και ποσοστού 6% για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης, υπολογιζομένων στο 25πλάσιο του ΗΑΕ που ισχύει κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης.
ΧΡΟΝΟΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ Ή ΦΥΛΑΚΙΣΗΣ	Το σύνολο του χρόνου. Για κάθε μήνα φυλάκισης ή προσωρινής κράτησης αναγνωρίζονται 30 ημέρες ασφάλισης.	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
ΧΡΟΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	Το σύνολο του χρόνου. Ο χρόνος συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας θα λαμβάνεται υπόψη μόνο για τη συμπλήρωση των 4.500 ημερών ασφάλισης που απαιτούνται για πλήρη συνταξιοδότηση.	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Χωρίς εξαγορά.
ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΠΤΥΧΙΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΔΕΙΑ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	Ο χρόνος που μεσολαβεί από την απόκτηση του πτυχίου μέχρι και την απόκτηση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος στους ασφαλισμένους στον Τομέα Σύνταξης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων, την Ειδική Προσαύξηση και τον Τομέα Επικουρικής Ασφάλισης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων του ΕΤΑΑ.	ΝΑΙ	ΝΑΙ	

Πότε υποβάλλεται η αίτηση αναγνώρισης χρόνου πλασματικής ασφάλισης

Η αίτηση αναγνώρισης μπορεί να υποβληθεί οποιαδήποτε χρονική στιγμή, ανεξαρτήτως του χρόνου ασφάλισης που έχει πραγματοποιήσει ο ασφαλισμένος στον φορέα ή στους φορείς. Προκειμένου, όμως, να συνυπολογιστεί ο χρόνος αυτός από τον ασφαλισμένο σύμφωνα με εγκύκλιο του ΙΚΑ, παρέχεται η δυνατότητα υποβολής αιτήσεων αναγνώρισης και εξαγοράς χρόνων ασφάλισης για τους ασφαλισμένους και τις ασφαλισμένες που έχουν τουλάχιστον 3.600 ημέρες εργασίας ή 12 χρόνια πραγματικής (ή και προαιρετικής) ασφάλισης και θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης από 1/1/2011 και μετά με τις προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν από αυτή την ημερομηνία και μετά.

Το δικαίωμα αναγνώρισης για καθέναν από τους παραπάνω χρόνους ασκείται μόνο σε έναν φορέα κύριας ασφάλισης ή στο Δημόσιο και σε έναν φορέα επικουρικής ασφάλισης, ενώ δεν είναι δυνατή η αναγνώριση μέρους του ίδιου χρόνου σε έναν φορέα και το υπόλοιπο του ίδιου χρόνου σε άλλον φορέα.

Ασφαλισμένος που θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με 12.000 πραγματικές ημέρες ασφάλισης το 2025 στο ΙΚΑ (άρα έχει το δικαίωμα αναγνώρισης χρόνων ασφάλισης 7 ετών).

Έστω ότι έχει τη δυνατότητα αναγνώρισης πλασματικών ετών, π.χ. στρατιωτικής θητείας και σπουδών, και έχει ασφαλιστεί κατά τη διάρκεια της ζωής του στο ΙΚΑ και στον ΟΑΕΕ. Δικαιούται να αναγνωρίσει τον χρόνο στρατιωτικής θητείας (ή όσο χρόνο από αυτόν επιθυμεί) στον έναν από τους δύο φορείς και τον χρόνο σπουδών (ή όσο χρόνο από αυτόν επιθυμεί) στον άλλον φορέα κατ' επιλογή του ή να αναγνωρίσει τόσο τον χρόνο στρατιωτικής θητείας όσο και τον χρόνο σπουδών σε έναν από τους δύο φορείς κατ' επιλογή του.

Δεν μπορεί, όμως, να αναγνωρίσει τμήμα του χρόνου σπουδών στο ΙΚΑ και ένα άλλο μέρος στον ΟΑΕΕ.

Προσοχή: Επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση που δεν θεμελιωθεί δικαίωμα συνταξιοδότησης, οι εισφορές που έχουν καταβληθεί για την αναγνώριση των χρόνων δεν επιστρέφονται.

Πλασματικό χρόνο ασφάλισης από τέσσερα έως επτά έτη μπορούν να αναγνωρίσουν όσοι θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης από το 2011 έως το 2014 και μετά. Για την ακρίβεια, ο συνολικός χρόνος ο οποίος μπορεί να αναγνωρισθεί ή να συνυπολογιστεί τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης είναι:

Χρόνος θεμελίωσης σύνταξης	Μέγιστος αριθμός αναγνωριζόμενων ενσήμων
Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν για το έτος 2011	μέχρι 4 έτη
Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν για το έτος 2012	μέχρι 5 έτη
Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν για το έτος 2013	μέχρι 6 έτη
Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν για το έτος 2014 και εφεξής	μέχρι 7 έτη

Για τον υπολογισμό του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου αναγνωριστέου πλασματικού χρόνου ΣΥΝΥΠΟΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ:

α) κάθε άλλος πλασματικός χρόνος, με βάση διατάξεις άλλων νόμων,

β) κάθε άλλος χρόνος κατά τον οποίο μπορεί μεν να έχει παρασχεθεί πραγματική εργασία, χωρίς όμως να έχει χωρήσει υποχρεωτική ασφάλιση και ο οποίος έχει τυχόν αναγνωρισθεί με καταβολή εισφορών βάσει διατάξεων άλλων νόμων,

ενώ ΔΕΝ ΣΥΝΥΠΟΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ:

α) ο χρόνος πραγματικής εργασίας και ασφάλισης στο Δημόσιο,

β) ο χρόνος ασφάλισης στην αλλοδαπή που αναγνωρίζεται με τις διατάξεις του Ν.1539/1986,

γ) ο χρόνος για τον οποίο ο ΟΑΕΔ καταβάλλει ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη και εργαζομένου.

Συμπερασματικά, στην περίπτωση που ο χρόνος που έχει ήδη αναγνωριστεί είναι ίσος ή υπερβαίνει το κατά περίπτωση τιθέμενο ανώτατο όριο των 48, 60, 72, 84 μηνών, ο ασφαλισμένος δεν έχει το δικαίωμα να αναγνωρίσει επιπλέον χρόνο από αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 39 και 40 του Ν. 3996/2011.

Η αναγνώριση των πλασματικών ετών δεν υπάγεται στα βαρέα και ανθυγιεινά ένησημα. Τα βαρέα και ανθυγιεινά ένησημα (BAE) απαιτείται να είναι πραγματικά. Για συνταξιοδότηση με BAE ή οικοδομικά ένησημα και για τη λήψη της κατώτατης σύνταξης με 4.500 ένησημα, απαιτείται τα BAE να είναι τουλάχιστον 3.600 (ή 12 έτη).

Κατά συνέπεια, και γι' αυτή την κατηγορία ασφαλισμένων, πρέπει τα πραγματικά ένησημα να είναι όλα βαρέα και τα πρόσθετα 900 να είναι είτε πλασματικά είτε απλά-μεικτά ένησημα.

Επίσης (με εξαίρεση τον χρόνο στρατιωτικής θητείας, ο οποίος αναγνωρίζεται και για θεμελίωση σύνταξης αναπηρίας/θανάτου υπό τις προϋποθέσεις του Ν. 1358/83, όπως ισχύει) δεδομένου ότι με το άρθρο 10 του Ν. 3863/2010 δεν θίγονται οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας και θανάτου, οι αναγνωριζόμενοι χρόνοι του άρθρου 40 του Ν. 3996/2011 αναγνωρίζονται μόνο στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος.

Ειδικά σε ό,τι αφορά τις , οι γυναίκες δεν μπορούν να αναγνωρίσουν πλασματικά έτη από τα τέκνα για να συνταξιοδοτηθούν πρόωρα λόγω των τέκνων. Δεν επιτρέπεται δηλαδή η διπλή χρήση του ιδίου δικαιώματος.

Τέλος, οι μητέρες ανήλικων τέκνων (ή χήροι πατέρες), ασφαλισμένες μέχρι 31/12/1992, που θεμελιώνουν ή κατοχυρώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με προϋποθέσεις που ίσχυαν μέχρι 31/12/2010, δεν έχουν το δικαίωμα να προβούν στις προβλεπόμενες από τη ρύθμιση αυτή αναγνωρίσεις, εκτός, βέβαια, αν επιλέξουν να μην συνταξιοδοτηθούν με αυτές τις διατάξεις αλλά με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν από 1/1/2011 και μετά, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3863/2010.

Ασφαλισμένος του ΙΚΑ, ηλικίας 58 ετών, συμπληρώνει 10.500 ημέρες ασφάλισης εντός του 2011 και υποβάλλει αίτηση αναγνώρισης πλασματικού χρόνου ασφάλισης 2.100 ημερών (7 έτη). Δεδομένου ότι με την αναγνώριση 300 ημερών ασφάλισης συμπληρώνει 10.800 ημέρες και συνεπώς θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με προϋποθέσεις που ισχύουν το 2011, ο εν λόγω ασφαλισμένος μπορεί να αναγνωρίσει συνολικά μέχρι 4 έτη, εκ των οποίων οι 300 ημέρες θα χρησιμοποιηθούν για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και οι υπόλοιπες για προσαύξηση του ποσού της σύνταξης.

Επιπλέον, υπογραμμίζουμε ότι το δικαίωμα αναγνώρισης για καθέναν από τους παραπάνω χρόνους ασκείται μόνο σε έναν φορέα κύριας ασφάλισης ή στο Δημόσιο (σε όσες περιπτώσεις αυτή η δυνατότητα προβλέπεται από τις διατάξεις του Δημοσίου) και σε έναν φορέα επικουρικής ασφάλισης, ενώ δεν είναι δυνατή η αναγνώριση μέρους του ίδιου χρόνου σε έναν φορέα και το υπόλοιπο του ίδιου χρόνου σε άλλον φορέα.

Σε περίπτωση λήψης με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν από 1/1/2011 και μετά, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3863/2010, θα είναι δυνατή η αναγνώριση χρόνου ασφάλισης.

Αντίθετα, στις περιπτώσεις λήψης δεύτερης σύνταξης με προϋποθέσεις που δεν μεταβλήθηκαν με το άρθρο 10 του Ν. 3863/2010, δεν θα είναι δυνατή η αναγνώριση πλασματικού χρόνου ασφάλισης, με εξαίρεση την αναγνώριση του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας, η οποία, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1358/1983.

Για όσους άνδρες και γυναίκες θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με προϋποθέσεις και όρους που διαμορφώνονται και ισχύουν από 1/1/2011 και εφεξής, υπάρχει η δυνατότητα και στους δύο γονείς να προβαίνουν στην αναγνώριση του εν λόγω πλασματικού χρόνου για το ίδιο παιδί, σε αντίθεση με τις προϊσχύουσες διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες το δικαίωμα έπρεπε να ασκηθεί διαζευκτικά. Η αίτηση αναγνώρισης μπορεί να υποβληθεί ακόμα και προγενέστερα του έτους του οποίου τις προϋποθέσεις ο ασφαλισμένος επιθυμεί να κατοχυρώσει.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- < **Με τις πιο πάνω διατάξεις παρέχεται η δυνατότητα στους ασφαλισμένους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ να αναγνωρίσουν χρόνο ασφάλισης τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού τους δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξής τους.**
- < **Ισχύει για τους ασφαλισμένους και τις ασφαλισμένες που θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με προϋποθέσεις (χρονικές και ηλικιακές) που διαμορφώνονται και ισχύουν από 1/1/2011 και εξής με βάση τις προσαυξημένες προϋποθέσεις**

που θέτει το άρθρο 10 του Ν. 3863/2010, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 3.600 ημέρες ή 12 έτη πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης.

- ◁ Δεν αφορά τα πρόσωπα που ήδη έχουν θεμελιώσει ή κατοχυρώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31/12/2010 ή θεμελιώνουν από 1/1/2011 και εξής με διατάξεις που δεν τροποποιούνται από τον Ν. 3863/2010 (π.χ. γονείς ή σύζυγοι αναπήρων συνταξιοδοτούμενοι με το άρθρο 140 του Ν. 3655/2008, άνδρες που συνταξιοδοτούνται με 15 έτη ή 4.500 ημέρες ασφάλισης και ηλικία 65 ετών).
- ◁ Η σχετική αίτηση αναγνώρισης μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε προγενέστερα ή μεταγενέστερα του έτους του οποίου τις προϋποθέσεις επιθυμεί ο ενδιαφερόμενος να κατοχυρώσει, ακόμα και ταυτόχρονα με την αίτηση συνταξιοδότησης, αλλά σε καμία περίπτωση μετά την ημερομηνία αίτησης συνταξιοδότησης (εφόσον καθίσταται συνταξιούχος από αιτήσεως).
- ◁ Ο μέγιστος πλασματικός χρόνος που μπορεί να αναγνωριστεί θα είναι, σε κάθε περίπτωση, αυτός που αντιστοιχεί στο έτος εκείνο τις προϋποθέσεις του οποίου επιθυμεί ο ασφαλισμένος να κατοχυρώσει.
- ◁ Σε περίπτωση που δεν θεμελιωθεί δικαίωμα συνταξιοδότησης, οι εισφορές που έχουν καταβληθεί για την αναγνώριση των χρόνων δεν επιστρέφονται.
- ◁ Σε περιπτώσεις που συντρέχει ασφάλιση σε περισσότερους από έναν φορείς κύριας ασφάλισης ή στο Δημόσιο, το δικαίωμα αναγνώρισης του ανωτέρω χρόνου ασκείται σε έναν μόνο φορέα κύριας ασφάλισης, τον οποίο επιλέγει ο ενδιαφερόμενος.
- ◁ Οι πλασματικοί χρόνοι αναγνωρίζονται μόνο στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, με εξαίρεση τον χρόνο στρατιωτικής θητείας, ο οποίος αναγνωρίζεται και για θεμελίωση σύνταξης αναπηρίας/θανάτου.
- ◁ Χρόνοι ασφάλισης, πραγματικοί ή πλασματικοί, που έχουν αναγνωριστεί σε άλλον φορέα κύριας ασφάλισης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, στο Δημόσιο, στο NAT, καθώς και στην αλλοδαπή, θα αφαιρούνται από το κατ' έτος ανώτατο όριο αναγνωριζόμενου χρόνου.
- ◁ Οι αναγνωρίσεις χρόνων σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις δεν ισχύουν στο Επικουρικό Ταμείο ΕΤΕΑΜ.

3. Πώς αναγνωρίζονται και εξαγοράζονται οι νέοι πλασματικοί χρόνοι;

Ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας αναγνωρίζεται και εξαγοράζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1358/83, όπως ισχύουν.

Ειδικά για τους ασφαλισμένους που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν από 1/1/2011 μέχρι 31/12/2014, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3863/2010, το ποσό για την εξαγορά του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας μειώνεται κατά 30%, ενώ για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1/1/2015 και εφεξής με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν με βάση τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3863/2010, το ποσό για την εξαγορά του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας μειώνεται κατά 50%, ανεξάρτητα από τον τρόπο καταβολής του (εφάπαξ καταβολή ή σε δόσεις ή με παρακράτηση από το ποσό της σύνταξης).

Σε καμιά πάντως περίπτωση το καταβλητέο ποσό δεν μπορεί να είναι κατώτερο του ποσού που προκύπτει με βάση υπολογισμού ανά μήνα αναγνώρισης το 25πλάσιο του ημερομίσθιου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

A. Μισθωτός ασφαλισμένος θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο ΙΚΑ το έτος 2011, με αναγνώριση 1 έτους στρατιωτικής υπηρεσίας. Αν οι αποδοχές του τελευταίου μήνα πλήρους απασχόλησής του πριν από την υποβολή της αίτησης αναγνώρισης ανέρχονται σε 1.100,00 ευρώ, το ποσό της εξαγοράς της στρατιωτικής υπηρεσίας, βάσει των διατάξεων του Ν. 1358/1983, θα ανέλθει σε $1.100,00 \times 20\% \times 12 \text{ μήνες} = 2.640,00$ ευρώ, και μετά τη μείωσή του κατά 30% σε 1.848,00 ευρώ. Επειδή, όμως, το ποσό αυτό υπολείπεται του ποσού που προκύπτει αν ο υπολογισμός του προβλεπόμενου ποσοστού (20%) γίνει επί του 25πλάσιου του ημερομίσθιου ανειδίκευτου εργάτη που ισχύει το 2011, θα καταβληθεί το μεγαλύτερο ποσό (ήτοι, $25 \times 33,04 \times 20\% \times 12 \text{ μήνες} = 1.982,40$ ευρώ).

B. Αν οι αποδοχές του τελευταίου μήνα πλήρους απασχόλησης του προηγούμενου ασφαλισμένου ανέρχονται σε 1.500,00 ευρώ, τότε: $1.500,00 \times 20\% \times 12 \text{ μήνες} = 3.600,00$ ευρώ, το οποίο με την έκπτωση (30%) γίνεται 2.520,00 ευρώ. Επισημαίνεται ότι στα κατά περίπτωση προκύπτοντα ποσά εξαγοράς μπορεί να γίνει στη συνέχεια και η κατά 15% μείωση σε περίπτωση εφάπαξ καταβολής των ποσών αυτών.

Ο χρόνος προσωρινής κράτησης ή φυλάκισης για το αδίκημα της ανυπακοής ή της ανυποταξίας στο οποίο υπέπεσαν στρατεύσιμοι επικαλούμενοι τις θρησκευτικές ή ιδεολογικές τους πεποιθήσεις αναγνωρίζεται και εξαγοράζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του

άρθρου 1 και των παρ. 1-4 του άρθρου 2 του Ν. 1358/83, όπως ισχύουν, χωρίς όμως τις μειώσεις (30% και 50%) που προβλέπονται στην αναγνώριση στρατιωτικής υπηρεσίας.

Πάντως, σε περίπτωση εφάπαξ εξόφλησης παρέχεται έκπτωση 15%. Σε καμιά πάντως περίπτωση το καταβλητέο ποσό δεν μπορεί να είναι κατώτερο του ποσού που προκύπτει με βάση υπολογισμού ανά μήνα αναγνώρισης το 25πλάσιο του ημερομίσθιου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

Ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 1483/84 τόσο για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζεται βάσει του ποσοστού εισφοράς του ασφαλισμένου και του εργοδότη που ισχύει σε κάθε φορέα ασφάλισης επί του 25πλάσιου του ημερομίσθιου ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ισχύει κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης αναγνώρισης.

Ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας (μέχρι 300 ημέρες) και λόγω τακτικής ανεργίας (μέχρι 300 ημέρες) και ο χρόνος απουσίας από την εργασία λόγω κύησης και λοχείας αναγνωρίζονται χωρίς εξαγορά.

Ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών (μέχρι 2 έτη) και ο χρόνος απεργίας αναγνωρίζονται με αίτηση του ασφαλισμένου τόσο για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζονται από τον ασφαλισμένο βάσει του ποσοστού εισφοράς του ασφαλισμένου και του εργοδότη που ισχύει σε κάθε φορέα ασφάλισης και των αποδοχών του ασφαλισμένου κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ή των αποδοχών του τελευταίου μήνα πλήρους απασχόλησης.

Σε καμία, όμως, περίπτωση οι μηνιαίες αποδοχές επί των οποίων υπολογίζεται η αναγνώριση δεν μπορεί να υπολείπονται του 25πλάσιου του ημερομίσθιου ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ισχύει κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης αναγνώρισης.

Ο χρόνος σπουδών, χρόνος παιδιών, κενά ασφάλισης, χρόνος μαθητείας αναγνωρίζονται με αίτηση του ασφαλισμένου τόσο για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζονται από τον ασφαλισμένο με την καταβολή για κάθε μήνα αναγνώρισης ποσού που υπολογίζεται με ποσοστό 20% (για τους φορείς κύριας ασφάλισης) και 6% (για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης) επί του 25πλάσιου του ημερομίσθιου ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ισχύει κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης αναγνώρισης.

Φορείς κύριας ασφάλισης	20% x 25 ΗΑΕ
Φορείς επικουρικής ασφάλισης	6% 25 ΗΑΕ

Σε περίπτωση εφάπαξ καταβολής του συνολικού ποσού που αντιστοιχεί στην εξαγορά παρέχεται έκπτωση 15% επί του ποσού αυτού.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Για τη χορήγηση σύνταξης γήρατος στους ασφαλισμένους του ΙΚΑ προβλέπονται από τον νόμο δύο βασικές προϋποθέσεις: α) συμπλήρωση ενός ορισμένου ορίου ηλικίας και β) πραγματοποίηση ενός ελάχιστου αριθμού ημερών εργασίας στην ασφάλιση, ο οποίος ποικίλλει ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκει ο κάθε ασφαλισμένος. Όταν υπάρχουν αυτές οι δύο προϋποθέσεις, γεννιέται το δικαίωμα του ασφαλισμένου (θεμελίωση δικαιώματος) να λάβει σύνταξη λόγω γήρατος, ανεξάρτητα από τον χρόνο που θα υποβάλει τη σχετική αίτηση για συνταξιοδότηση.

Η ημερομηνία υποβολής της αίτησης από τον ασφαλισμένο έχει σημασία μόνο για την έναρξη της καταβολής της σύνταξης, καθώς από τον νόμο ορίζεται ότι η καταβολή της σύνταξης γήρατος αρχίζει από την ημέρα που ο ασφαλισμένος θα υποβάλει την αίτηση για συνταξιοδότηση.

Τι σημαίνει θεμελιωμένο δικαίωμα συνταξιοδότησης

Θεμελιωμένο δικαίωμα συνταξιοδότησης υφίσταται όταν οι ασφαλισμένοι έχουν συμπληρώσει μέχρι τις 31/12/2012 τόσο την ηλικία όσο και τον απαιτούμενο κατά περίπτωση αριθμό ημερών ασφάλισης, δηλαδή μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους και να λάβουν πλήρη ή μειωμένη σύνταξη οποτεδήποτε.

Τι σημαίνει κατοχυρωμένο δικαίωμα συνταξιοδότησης

Κατοχυρωμένο δικαίωμα συνταξιοδότησης υφίσταται όταν οι ασφαλισμένοι έχουν συμπληρώσει μέχρι 31/12/2012 την κρίσιμη κατά περίπτωση προϋπόθεση (ηλικία ή ημέρες ασφάλισης) προκειμένου να συνταξιοδοτηθούν στην ηλικία και με τον χρόνο ασφάλισης που απαιτεί η νομοθεσία (Ν. 3863/2010) κατά το έτος αυτό.

Επισημαίνεται ότι **η κατοχύρωση** συνταξιοδοτικού δικαιώματος κατά περίπτωση **δεν προϋποθέτει καμία εκ των προτέρων ενέργεια των ασφαλισμένων** (π.χ. κατάθεση αίτησης), διότι το στοιχείο της κατοχύρωσης ελέγχεται από τις υπηρεσίες συντάξεων κατά τον χρόνο που εξετάζεται το αίτημα συνταξιοδότησης και προκύπτει από τα ασφαλιστικά στοιχεία.

Οι νέες διατάξεις περί συνταξιοδότησης λόγω γήρατος (Ν. 4093/2012) δεν επηρεάζουν τους ασφαλισμένους οι οποίοι είχαν θεμελιώσει ή κατοχυρώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31/12/2012.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Δεν επηρεάζονται από τις έως σήμερα μεταρρυθμίσεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος των εξής κατηγοριών:

- ◁ Ασφαλισμένοι με αναπηρία 67% και άνω (τυφλοί, παραπληγικοί-τετραπληγικοί, νεφροπαθείς, αιμορροφιλικοί, πάσχοντες από σκλήρυνση κατά πλάκας κ.λπ.), που έχουν συμπληρώσει οποτεδήποτε 4.050 ημέρες ασφάλισης χωρίς όριο ηλικίας.
- ◁ Γονείς, σύζυγοι, αδελφοί αναπήρων, που έχουν συμπληρώσει οποτεδήποτε 7.500 ημέρες ασφάλισης χωρίς όριο ηλικίας.
- ◁ Μητέρες και χήροι πατέρες ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων, που έχουν συμπληρώσει οποτεδήποτε **5.500 ημέρες ασφάλισης και την ηλικία των 50 ετών για μειωμένη σύνταξη και των 55 ετών για πλήρη σύνταξη**.

ΜΕΙΚΤΑ ΕΝΣΗΜΑ

1. Κατηγορία 15ετίας (4.500 ΗΕ)

Ο ελάχιστος απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος με βάση τις διατάξεις του ΙΚΑ είναι 4.500 ημέρες ασφάλισης (ένσημα). Αναφορικά με τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, στην κατηγορία αυτή προβλεπόταν ευνοϊκή μεταχείριση των γυναικών έναντι των ανδρών ασφαλισμένων, η οποία καταργήθηκε. Η κατάργηση ισχύει από 01/01/2013 και μετά.

Ειδικότερα, τα όρια ηλικίας σε άνδρες και γυναίκες έχουν ως εξής:

Στην κατηγορία της 15ετίας για τους άνδρες ασφαλισμένους δεν υπήρξε μεταβολή των ορίων ηλικίας με τον Ν. 3863/2010, δεδομένου ότι το όριο ηλικίας ήταν το 65ο έτος για πλήρη σύνταξη και το 60ό έτος για μειωμένη.

Από 01/01/2013 και εφεξής ισχύει η αύξηση των ορίων ηλικίας κατά 2 έτη, σύμφωνα με τον Ν. 4093/2012.

Έτος	Ημέρες ασφάλισης	Ηλικία πλήρους σύνταξης	Ηλικία μειωμένης σύνταξης
Έως το 2012	4.500	65	60
2013 και εφεξής	4.500	67	62

Προσοχή: Προϋπόθεση για τη μειωμένη σύνταξη είναι η συμπλήρωση 100 ενσήμων ανά έτος την προηγούμενη 5ετία. Για τη συμπλήρωση των 100 ενσήμων λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος υποχρεωτικής ή προαιρετικής ασφάλισης, καθώς και ο χρόνος επιδοτούμενης ανεργίας.

Οι γυναίκες ασφαλισμένες μέχρι το 2010 συνταξιοδοτούνταν με ευνοϊκά όρια ηλικίας σε σχέση με τους άνδρες ασφαλισμένους της ίδιας κατηγορίας, δεδομένου ότι ίσχυε το 60ό έτος για πλήρη σύνταξη και το 55ο έτος για μειωμένη σύνταξη.

Σταδιακά, τη διετία 2011-2012 αυξάνονται τα όρια ηλικίας και από το 2013 και μετά ισχύουν τα γενικά όρια που ισχύουν και για τους άνδρες, δηλαδή το 67ο έτος για πλήρη σύνταξη και το 62ο για μειωμένη σύνταξη.

Κατά τη διετία 2011-2012 είναι δυνατή η κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και των ευνοϊκών ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης από τις γυναίκες ασφαλισμένες. Προϋπόθεση για την κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος είναι η συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης πλήρους και μειωμένης σύνταξης που ίσχυε μέχρι το 2010 (δηλαδή του 60ού έτους και του 55ου έτους αντίστοιχα) και όχι η συμπλήρωση του αριθμού των ενσήμων (4.500 ενσήμων). Ειδικότερα, η εξέλιξη των χρονικών ορίων παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες.

Όρια ηλικίας πλήρους σύνταξης

Έτος συμπλήρωσης 60ού έτους	Ημέρες ασφάλισης	Ηλικία πλήρους σύνταξης
2010	4.500	60
2011	4.500	61
2012	4.500	62
2013	4.500	67

Ορια ηλικίας μειωμένης σύνταξης*

Έτος συμπλήρωσης 55ου έτους	Ημέρες ασφάλισης	Ηλικία πλήρους σύνταξης
2010	4.500	55
2011	4.500	56
2012	4.500	57
2013	4.500	62

Προσοχή: Επισημαίνεται ότι κατ' εξαίρεση οι ασφαλισμένες που θεμελιώνουν το 2010 δικαίωμα μειωμένης σύνταξης (δηλαδή συμπληρώνουν: α) όριο ηλικίας, β.) 4.500 ένησημα και γ) 100 ένησημα κατ' έτος) μπορούν να συνταξιοδοτηθούν με πλήρη σύνταξη στα 60 έτη.

Α. Γυναίκα ασφαλισμένη που συμπληρώνει το 60ό έτος της ηλικίας το 2011 κατοχυρώνει το όριο ηλικίας που ισχύει το 2011 και μπορεί να συνταξιοδοτηθεί με πλήρη σύνταξη στο 61ο έτος (δηλαδή στο όριο ηλικίας που ισχύει το έτος 2011, οπότε συμπληρώνει το 60ό έτος). Προϋπόθεση για να συνταξιοδοτηθεί είναι η συμπλήρωση 4.500 ημερών ασφάλισης.

Β. Γυναίκα ασφαλισμένη η οποία το 2012 συμπληρώνει 4.500 έτη αλλά κατά το έτος αυτό δεν έχει συμπληρώσει τα 60 έτη (είναι π.χ. 50 ετών) δεν κατοχυρώνει δικαίωμα πλήρους σύνταξης στο όριο που ισχύει το 2012, γιατί δεν έχει συμπληρώσει το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το έτος αυτό (δηλαδή το 60ό έτος). Η ασφαλισμένη αυτή θα συνταξιοδοτηθεί με πλήρη σύνταξη στα 67 έτη.

Γ. Γυναίκα που συμπληρώνει τα 55 έτη το 2011 συνταξιοδοτείται με μειωμένη σύνταξη στα 56 έτη. Προϋπόθεση για τη μειωμένη σύνταξη είναι να συμπληρώσει 4.500 έτη, καθώς και 100 έτη κατ' έτος την προηγούμενη 5ετία. Η γυναίκα αυτή λαμβάνει πλήρη σύνταξη στα 67 έτη. Το ποσοστό μείωσης στη μειωμένη σύνταξη θα ανέλθει στο ανώτατο όριο 60/200.

Δ. Γυναίκα που συμπληρώνει το 55ο έτος το 2010 μπορεί να συνταξιοδοτηθεί με μειωμένη σύνταξη στα 55 εφόσον συμπληρώσει 4.500 έτη και 100 κατ' έτος την προηγούμενη 5ετία. Πλήρη σύνταξη η εν λόγω ασφαλισμένη μπορεί να λάβει στα 60 έτη εάν το 2010 είχε θεμελιώσει δικαίωμα μειωμένης σύνταξης, δηλαδή εάν διέθετε όλες τις παραπάνω προϋποθέσεις (4.500 έτη και 100 κατ' έτος την προηγούμενη 5ετία).

2. Κατηγορία πλήρους σύνταξης 35ετίας (10.500 ενσήμων) (άνδρες-γυναίκες)

Για τους ασφαλισμένους (άνδρες και γυναίκες) που συνταξιοδοτούνται στην κατηγορία της 35ετίας (10.500 ενσήμων) προβλέπεται από το 2011 έως το 2013 σταδιακή αύξηση του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης και του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης. Από 1/1/2013 απαιτούνται 12.000 έτη και το 62ο έτος.

Οι ασφαλισμένοι και ασφαλισμένες αυτής της κατηγορίας δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων που διαμορφώνονται κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών ασφάλισης. Η αύξηση του ορίου ηλικίας και του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών ασφάλισης	Ημέρες ασφάλισης που θα απαιτηθούν για συνταξιοδότηση	Όριο ηλικίας
2010	10.500	58
2011	10.800	58
2012	11.100	59
2013	12.000	62

A. Ασφαλισμένος/η που το έτος 2012 έχει συμπληρώσει 10.500 ημέρες ασφάλισης δικαιούται σύνταξη με τις προϋποθέσεις που ισχύουν το 2012, δηλαδή με τη συμπλήρωση του 59ου έτους και 11.100 ενσήμων.

B. Ασφαλισμένος/η που συμπληρώνει 10.500 ένημα από το 2013 και μετά δικαιούται σύνταξη με τις προϋποθέσεις που ισχύουν από 1/1/2013 και μετά, δηλαδή με τη συμπλήρωση του 62ου έτους και 12.000 ενσήμων.

3. Κατηγορία 10.000 ενσήμων

Στην κατηγορία αυτή τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης εξαρτώνται από τον χρόνο συμπλήρωσης των 10.000 ενσήμων. Στις γυναίκες αυξάνεται σταδιακά από το 2011 και ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης. Ειδικότερα:

Έτος συμπλήρωσης των 10.000 ημερών ασφάλισης	Ημέρες ασφάλισης που θα απαιτηθούν για συνταξιοδότηση	Όριο ηλικίας	
		Για πλήρη	Για μειωμένη*
2010	10.000	62	60
2011	10.000	63	60
2012	10.000	63 και 6 μήνες	60
2013	10.000	67	62

Προσοχή: Επισημαίνεται ότι για να μπορέσει να συνταξιοδοτηθεί ένας ασφαλισμένος με μειωμένη σύνταξη το έτος 2011 και το 2012 θα πρέπει να συμπληρώνει και το όριο ηλικίας, δηλαδή το 60ό έτος.

Αντίθετα, μπορεί να κατοχυρώσει δικαίωμα πλήρους σύνταξης με τα όρια που ισχύουν κατά τα έτη 2011 και 2012, εφόσον συμπληρώνει κατά τα έτη αυτά 10.000 ένημα.

A. Ασφαλισμένος που συμπληρώνει τις 10.000 ημέρες ασφάλισης το έτος 2012 θα συνταξιοδοτηθεί με πλήρες ποσό σύνταξης όταν συμπληρώσει το 63ο έτος και 6 μήνες (ακολουθεί δηλαδή το όριο ηλικίας που ισχύει το 2012). Μειωμένη σύνταξη μπορεί να λάβει στο 60ό έτος μόνο εάν το 2012 συμπληρώνει στο 60ό έτος. Αντίθετα, αν δεν συμπληρώνει το 60ό έτος το 2012, θα λάβει μειωμένη σύνταξη στα 62 έτη.

B. Ασφαλισμένος που συμπληρώνει τις 10.000 ημέρες ασφάλισης από 1/1/2013 και μετά θα συνταξιοδοτηθεί στο 67ο έτος της ηλικίας με πλήρες ποσό σύνταξης ή στο 62ο έτος με μειωμένη σύνταξη.

Στην κατηγορία των 10.000 ημερών ασφάλισης για τις γυναίκες ασφαλισμένες υπήρξε μεταβολή τόσο των ορίων ηλικίας όσο και του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης. Η κατηγορία αυτή σταδιακά για τις γυναίκες ασφαλισμένες ενοποιείται με την κατηγορία πλήρους σύνταξης 35ετίας, αφού το όριο ηλικίας πλήρους σύνταξης αυξάνεται σταδιακά στα 62 έτη, ο αριθμός των ενσήμων που απαιτούνται για τη συνταξιοδότηση ανέρχεται στα 12.000 ένημα και καταργείται από το 2017 και εφεξής η μειωμένη σύνταξη. Η εξέλιξη των ορίων ηλικίας πλήρους και μειωμένης σύνταξης και η σταδιακή αύξηση των απαιτούμενων ημερών ασφάλισης παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Έτος συμπλήρωσης 10.000 ημερών ασφάλισης	Ημέρες ασφάλισης που απαιτούνται για τη συνταξιοδότηση	Ηλικία πλήρους σύνταξης	Ηλικία μειωμένης σύνταξης*
2010	10.000	57	55
2011	10.400	58	56
2012	10.800	58 και 6 μήνες	56 και 6 μήνες
2013	12.000	62	60
2014	12.000	62	60 και 6 μήνες
2015	12.000	62	61
2016	12.000	62	61 και 6 μήνες
2017	1.2000	62	–

A. Ασφαλισμένη που συμπληρώνει τις 10.000 ημέρες ασφάλισης το έτος 2012 θα συνταξιοδοτηθεί με πλήρες ποσό σύνταξης όταν συμπληρώσει 10.800 ημέρες ασφάλισης και το 58,5 έτος της ηλικίας της (ακολουθεί δηλαδή το όριο ηλικίας και τον χρόνο ασφάλισης όπως έχουν διαμορφωθεί κατά το έτος 2012).

B. Ασφαλισμένη που συμπληρώνει τις 10.000 ημέρες ασφάλισης το έτος 2014 μπορεί να συνταξιοδοτηθεί με τη συμπλήρωση 12.000 ενσήμων και του 62ου έτους για πλήρη σύνταξη ή του 60ού έτους και 6 μηνών για μειωμένη σύνταξη.

4. Κατηγορία μητέρων ανήλικων τέκνων – χήρων πατέρων ανήλικων τέκνων

Οι μητέρες ανήλικων τέκνων ασφαλισμένες πριν από την 1/1/1993 συνταξιοδοτούνται εφόσον πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις; α) έχουν συμπληρώσει 5.500 ένημα και β) έχουν ανήλικο τέκνο κατά τον χρόνο συμπλήρωσης των 5.500 ενσήμων. Περαιτέρω, όσον αφορά τα ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης, ισχύουν τα εξής:

Για τις μητέρες ανήλικων τέκνων που συμπληρώνουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις μέχρι 31/12/2012 ισχύουν ευνοϊκά όρια ηλικίας, ενώ για όσες συμπληρώνουν τις προϋποθέσεις από 1/1/2013 και μετά, τα όρια ηλικίας για τη λήψη πλήρους ή μειωμένης σύνταξης εξομοιώνονται με τα γενικά όρια ηλικίας, δηλαδή 67 έτη για πλήρη σύνταξη και 62 για μειωμένη.

Ειδικότερα, η εξέλιξη των ορίων ηλικίας ανάλογα με το έτος συμπλήρωσης των απαιτούμενων ημερών ασφάλισης (κατά το οποίο πρέπει να συνυπάρχει η ανηλικότητα τέκνου) προκύπτει από τον ακόλουθο πίνακα:

Έτος συμπλήρωσης των 5.500 ημερών ασφάλισης με ανήλικο τέκνο	Ημέρες ασφάλισης που απαιτούνται για τη συνταξιοδότηση	Ηλικία πλήρους σύνταξης	Ηλικία μειωμένης σύνταξης*
2010	5.500	55	50
2011	5.500	57	52
2012	5.500	60	55
2013	5.500	67	62

Οι παραπάνω προϋποθέσεις ισχύουν και για τους χήρους πατέρες ανήλικων παιδιών. Αντίθετα, για τους πατέρες ανηλικών ασφαλισμένους του ΙΚΑ δεν ισχύουν οι παραπάνω ειδικές ρυθμίσεις.

Επισημαίνεται ότι η ανηλικότητα του τέκνου σύμφωνα με τις διατάξεις ΙΚΑ υφίσταται μέχρι την ημερολογιακή συμπλήρωση των 18 ετών.

Διευκρινίζεται ότι από το 2011 και μετά η συμπλήρωση του αριθμού των ενσήμων μπορεί να γίνει με τους διευρυμένους πλασματικούς χρόνους του Ν. 3996/2011. **Ωστόσο, ειδικά στην κατηγορία αυτή, δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος (δηλαδή για τη συμπλήρωση των 5.500 ενσήμων) οι πλασματικοί χρόνοι τέκνων.**

A. Μητέρα που κατά το έτος 2012 συμπληρώνει 5.500 ημέρες ασφάλισης και έχει συγχρόνως ανήλικο τέκνο συνταξιοδοτείται με πλήρη σύνταξη στα 60 έτη ή με μειωμένη στα 55 έτη.

B. Μητέρα ανηλικού που συμπληρώνει τα 5.500 ένημα από το 2013 και εφεξής συνταξιοδοτείται με πλήρη σύνταξη στα 67 έτη και με μειωμένη στα 62 έτη.

Προσοχή: Ειδικά στην κατηγορία αυτή η συμπλήρωση του αριθμού των απλών ενσήμων δεν μπορεί να γίνει με πλασματικούς χρόνους τέκνων.

ΒΑΡΕΑ ΕΝΣΗΜΑ

1. Κατηγορία 10.500 ενσήμων στα βαρέα ένσημα (άνδρες-γυναίκες)

Οι άνδρες και οι γυναίκες ασφαλισμένοι/ες στο ΙΚΑ δικαιούνται σύνταξη 35ετίας στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα (στο εξής ΒΑΕ) υπό την προϋπόθεση ότι συμπληρώνουν 10.500 ένσημα, εκ των οποίων 7.500 ένσημα στα ΒΑΕ. Το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης αυξάνεται σταδιακά από το 2011, ενώ από το 2015 και μετά διαμορφώνεται στα 62 έτη για πλήρη σύνταξη και στα 60 για μειωμένη. Η εξέλιξη του ορίου ηλικίας πλήρους και μειωμένης σύνταξης αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών ασφάλισης, από τις οποίες 7.500 στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα	Ημέρες ασφάλισης που θα απαιτηθούν για συνταξιοδότηση	Οριο ηλικίας	
		Για πλήρη	Για μειωμένη
2010	10.500	55	53
2011	10.500	55 και 9 μήνες	53 και 9 μήνες
2012	10.500	56 και 6 μήνες	54 και 6 μήνες
2013	10.500	60 και 9 μήνες	58 και 9 μήνες
2014	10.500	61 και 6 μήνες	59 και 6 μήνες
2015	10.500	62	60

Επισημαίνεται ότι από το 2011 και εφεξής η συμπλήρωση του χρόνου ασφάλισης μπορεί να γίνει και με αναγνώριση πλασματικών χρόνων, σύμφωνα με τον Ν. 3996/2011 (όπως οι χρόνοι οι στρατού, ασθενείας, ανεργίας, τέκνων, κενών ασφάλισης κ.λπ.).

Προσοχή:Οι πλασματικοί χρόνοι αφορούν μόνο απλά ένσημα και όχι βαρέα.

2. Κατηγορία 4.500 ενσήμων στα βαρέα ένσημα

Οι ασφαλισμένοι (άνδρες και γυναίκες) αυτής της κατηγορίας δικαιούνται σύνταξη υπό την προϋπόθεση ότι συμπληρώνουν 4.500 ημέρες ασφάλισης, εκ των οποίων τουλάχιστον 3.600 στα ΒΑΕ και εξ αυτών 1.000 τουλάχιστον τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης. Στην κατηγορία αυτή προβλέπεται μόνο πλήρης και όχι μειωμένη σύνταξη.

Το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης διαφοροποιείται για άνδρες και γυναίκες και ειδικότερα:

Για τους άνδρες ασφαλισμένους της κατηγορίας αυτής δεν υπήρχε διαφοροποίηση με τον Ν. 3863/2010 αναφορικά με τον χρόνο ασφάλισης και το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης. Από το 2013 ισχύει η γενική αύξηση ορίου ηλικίας κατά 2 έτη που προβλέπεται από τον Ν. 4093/2012.

Επομένως, στην κατηγορία αυτή δεν υπάρχει κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και ο ασφαλισμένος πρέπει να διαθέτει τόσο τα απαιτούμενα ένσημα όσο και το όριο ηλικίας που παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Έτος συμπλήρωσης των 4.500 ημερών ασφάλισης (3.600 τουλάχιστον στα ΒΑΕ και εξ αυτών 1.000 τα τελευταία 13 χρόνια)	Ημέρες ασφάλισης που θα απαιτηθούν για συνταξιοδότηση	Όριο ηλικίας
Μέχρι το 2012	4.500	60
Από 2013 και μετά	4.500	62

Οι γυναίκες ασφαλισμένες συνταξιοδοτούνται στο έτος συμπλήρωσης του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης (δηλαδή 4.500 ενσήμων, εκ των οποίων 3.600 στα ΒΑΕ και εξ αυτών τα 1.000 τα τελευταία 13 έτη). Η εξέλιξη του ορίου ηλικίας αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Έτος συμπλήρωσης των 4.500 ημερών ασφάλισης (3.600 τουλάχιστον στα ΒΑΕ και εξ αυτών 1.000 τα τελευταία 13 χρόνια)	Ημέρες ασφάλισης που θα απαιτηθούν για συνταξιοδότηση	Όριο ηλικίας
2010	4.500	55
2011	4.500	56
2012	4.500	57
2013	4.500	62

<p>A. Ασφαλισμένη που συμπληρώνει τον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης το 2012 συνταξιοδοτείται με τη συμπλήρωση του 57ου έτους της ηλικίας.</p> <p>B. Ασφαλισμένη που συμπληρώνει τον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης από το 2013 και εφεξής συνταξιοδοτείται με τη συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας.</p>
--

Ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ μετά την 1/1/1993

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 4.500 ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (ΜΕΙΚΤΑ ΕΝΣΗΜΑ)

Για τους ασφαλισμένους/ες του ΙΚΑ που συνταξιοδοτούνται με 4.500 ημέρες ασφάλισης, το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης αυξάνεται από 1/1/2013 από το 65ο έτος της ηλικίας, για τη λήψη πλήρους σύνταξης, στο 67ο έτος και από το 60ό έτος της ηλικίας, για τη λήψη μειωμένης, στο 62ο.

ΕΤΟΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ	
		ΠΛΗΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΗ
2012	4.500	65	60
2013	4.500	67	62

Προσοχή: Για τη μειωμένη σύνταξη απαιτείται η πρόσθετη προϋπόθεση των 750 ημερών ασφάλισης τουλάχιστον την τελευταία 5ετία πριν από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση.

A. Ασφαλισμένος/η που υποβάλλει αίτηση για πλήρη σύνταξη έως 31/12/2012, με συνολικό χρόνο ασφάλισης τουλάχιστον 4.500 ημέρες ασφάλισης, απαιτείται να έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας.

B. Ασφαλισμένος/η που υποβάλλει αίτηση για πλήρη σύνταξη έως 31/12/2013, με συνολικό χρόνο ασφάλισης τουλάχιστον 4.500 ημέρες ασφάλισης, απαιτείται να έχει συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας.

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 12.000 ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Από 1/1/2013 οι ασφαλισμένοι/ες δύνανται να συνταξιοδοτηθούν με τη συμπλήρωση 12.000 ημερών ασφάλισης (40 έτη ασφάλισης) και τη συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας τους. Έτσι, τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης καθορίζονται ως εξής:

ΑΝΔΡΕΣ/ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΕΤΟΣ	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΑ ΗΛΙΚΙΑΣ
	Από 1/1/2011 έως 31/12/2012	40	60
	Από 1/1/2013 και μετά	40	62

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΗΤΕΡΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΗΡΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΑ ΤΕΚΝΑ

Μητέρα, ασφαλισμένη για πρώτη φορά από 1/1/1993 και εφεξής, με ανήλικα ή ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνα, η οποία έχει πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης 6.000 ημερών, δικαιούται πλήρη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας της ή μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 50ού έτους. Από 1/1/2013 το ανωτέρω όριο ηλικίας για την πλήρη σύνταξη καθορίζεται στο 67ο έτος και στο 62ο για τη μειωμένη.

Συνοπτικά, το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης για τη συγκεκριμένη κατηγορία ασφαλισμένων διαμορφώνεται ως εξής:

ΕΤΟΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ
2010	6.000	55	50
2011	6.000	55	50
2012	6.000	55	50
2013	6.000	67	62

Η ασφαλισμένη συνταξιοδοτείται με το όριο ηλικίας που αντιστοιχεί στο έτος κατά το οποίο συμπληρώνει τις 6.000 ημέρες ασφάλισης και εφόσον συντρέχει τότε και η ανηλικότητα του τέκνου. Ανήλικα θεωρούνται τα τέκνα που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, με την προϋπόθεση ότι είναι άγαμα. **Δηλαδή θα πρέπει να συντρέχουν ταυτόχρονα η ανηλικότητα του τέκνου, ο απαιτούμενος αριθμός ημερών εργασίας και η ηλικία της ασφαλιζόμενης**

Προσοχή: Το ανωτέρω δικαίωμα δεν θίγεται από ενδεχόμενη απώλεια του παιδιού. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται και στην περίπτωση ανύπαντρων μητέρων ή διαζευγμένων, καθώς και στην περίπτωση που η ανικανότητα του παιδιού επέλθει μετά την ενηλικίωσή του.

Δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις ανωτέρω προϋποθέσεις έχουν και οι χήροι πατέρες με ανήλικα τέκνα, καθώς και οι χήροι πατέρες ανάπηρων τέκνων.

A. Ασφαλισμένη που υποβάλλει αίτηση για συνταξιοδότηση ως μητέρα ανηλίκου κατά το έτος 2012 πρέπει κατά την υποβολή της αίτησης συγχρόνως να έχει συμπληρώσει 6.000 ημέρες ασφάλισης και το 55ο έτος της ηλικίας για πλήρη σύνταξη ή το 50ό έτος για μειωμένη και να έχει ανήλικο παιδί.

B. Ασφαλισμένη που υποβάλλει αίτηση για συνταξιοδότηση ως μητέρα ανηλίκου από το έτος 2013 και εφεξής πρέπει κατά την υποβολή της αίτησης να έχει συμπληρώσει 6.000 ημέρες ασφάλισης και συγχρόνως το 67ο έτος της ηλικίας για πλήρη σύνταξη ή το 62ο έτος για μειωμένη και να έχει και ανήλικο παιδί.

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 4.500 ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (ΒΑΡΕΑ ΕΝΣΗΜΑ)

Οι ασφαλισμένοι/ες του ΙΚΑ που έχουν πραγματοποιήσει 4.500 ημέρες ασφάλισης, εκ των οποίων οι 3.375 σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, συνταξιοδοτούνται έως 31/12/2012 στο 60ό έτος και από 1/1/2013 στο 62ο έτος. Εφόσον δηλαδή ο ασφαλισμένος συμπληρώνει έως τις 31/12/2012 το 60ό έτος και τον αναγκαίο χρόνο ασφάλισης, θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα. Στην περίπτωση που συμπληρώνει το 60ό έτος μετά την 1/1/2013, το όριο ηλικίας αυξάνεται κατά 2 έτη και συνταξιοδοτείται πλέον με τη συμπλήρωση του 62ου έτους ηλικίας.

ΕΤΟΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ
2012	4.500, εκ των οποίων 3.375 σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα	60
2013	Ομοίως ως άνω	62

Ασφαλισμένος/η που συμπληρώνει 4.500 τουλάχιστον ημέρες ασφάλισης, εκ των οποίων οι 3.375 σε ΒΑΕ (άρθρο 24 παρ. 3 του Ν. 2084/1992), έως 31/12/2012 δικαιούται πλήρη σύνταξη στο 60ό έτος της ηλικίας, εφόσον το συμπληρώνει έως και 31/12/2012. Στην περίπτωση, ωστόσο, που συμπληρώνει το 60ό έτος μετά την 1/1/2013, το όριο ηλικίας αυξάνεται κατά 2 έτη και ως εκ τούτου ο συγκεκριμένος ασφαλισμένος θα δικαιωθεί πλήρους σύνταξης με τη συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας.

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΗΘΟΠΟΙΩΝ, ΜΟΥΣΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ

Οι ασφαλισμένοι/ες του ΙΚΑ με τις εξής ειδικότητες: ηθοποιοί μελοδραματικού θεάτρου, μουσικού θεάτρου και θεάτρου πρόζας, μουσικοί εγχόρδων, κρουστών και πνευστών οργάνων, τεχνικοί θεάτρου και κινηματογράφου, υποβολείς, προσωπικό σκηνής, χορευτές, προσωπικό καθαριότητας των ΟΤΑ, οικοδόμοι, προσωπικό αεροπορικών εταιρειών, πτυχιούχοι χειριστές αεροσκαφών που εκτελούν πτητικές εργασίες, συνταξιοδοτούνται με 4.500 ημέρες ασφάλισης, εκ των οποίων οι 3.375 στην ασφάλιση αντίστοιχων ειδικοτήτων, έως τις 31/12/2012 στο 60ό έτος και από την 1/1/2013 στο 62ο έτος.

ΕΤΟΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ
2012	4.500 εκ των οποίων 3.375 στα αντίστοιχα επαγγέλματα	60
2013	Ομοίως ως άνω	62

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΣΕ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ-ΛΙΓΝΙΤΩΡΥΧΕΙΑ

Οι ασφαλισμένοι/ες του ΙΚΑ, εργαζόμενοι στις υπόγειες στοές, μεταλλεία-λιγνιτωρυχεία, συνταξιοδοτούνται με 4.500 ημέρες ασφάλισης, εκ των οποίων οι 3.375 σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων, με πλήρη σύνταξη στο 55ο έτος και με μειωμένη στο 50ό έτος έως τις 31/12/2012. Από την 1/1/2013 το όριο ηλικίας αυξάνεται για την πλήρη σύνταξη στο 57ο έτος και για τη μειωμένη στο 52ο έτος.

ΕΤΟΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΠΛΗΡΟΥΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
2012	4.500, εκ των οποίων 3.375 σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων	55	50
2013	Ομοίως ως άνω	57	52

Ασφαλισμένος/η που συμπληρώνει το έτος 2013 4.500 ημέρες ασφάλισης, εκ των οποίων οι 3.375 σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων, θα δικαιωθεί πλήρους σύνταξης με τη συμπλήρωση του 57ου έτους της ηλικίας και μειωμένης με τη συμπλήρωση του 52ου έτους.

ΜΕΡΟΣ Δ

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Πότε δικαιούται ασφαλισμένος να λάβει σύνταξη αναπηρίας

Η νομοθεσία για τους ασφαλισμένους στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σε περιπτώσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας, προσφέρει τις εξής δυνατότητες:

- < Συνταξιοδότηση λόγω κοινής νόσου
- < Συνταξιοδότηση λόγω ατυχήματος
- < Συνταξιοδότηση γονέων/συζύγων/αδελφών ατόμων με αναπηρία

Η περίπτωση συνταξιοδότησης λόγω κοινής νόσου

Στην περίπτωση που ο ασφαλισμένος κριθεί από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανάπηρος με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας από πάθηση που οφείλεται σε κοινή νόσο, δηλαδή όχι σε περιπτώσεις ατυχήματος, δικαιούται σύνταξη λόγω αναπηρίας εφόσον συμπληρώνει σωρευτικά τις κατωτέρω αναφερόμενες προϋποθέσεις:

- < Εάν έχει πραγματοποιήσει τις χρονικές προϋποθέσεις που προβλέπονται για τη χορήγηση σύνταξης γήρατος, δηλαδή 4.500 τουλάχιστον ημέρες εργασίας στην ασφάλιση του Ιδρύματος.
- < Να έχει 300 ημέρες εργασίας και να μην έχει συμπληρωθεί το 21ο έτος ηλικίας.

Παρακάτω, σας παραθέτουμε σε πίνακα τις απαιτούμενες ανά ηλικία ημέρες ασφάλισης:

ΑΙΤΙΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΚΟΙΝΗ ΝΟΣΟΣ	4.500	---
	1.500, από τις οποίες 600 μέσα στα 5 έτη που προηγούνται εκείνου που επήλθε η αναπηρία	Αν δεν υπάρχουν οι 600 ημέρες εργασίας, η πενταετία επεκτείνεται κατά το διάστημα της τυχούσας επιδότησης λόγω ασθένειας, ανεργίας ή συνταξιοδότησης.
ΑΙΤΙΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
	Ανάλογα με την ηλικία, σύμφωνα με τον πίνακα: Μέχρι το 21ο έτος, 300 ΗΕ	
	22ο 420 ΗΕ	
	23ο 540 ΗΕ	
	24ο 660 ΗΕ	
	25ο 780 ΗΕ	
	26ο 900 ΗΕ	
	27ο 1.020 ΗΕ	
	28ο 1.140 ΗΕ	
	29ο 1.260 ΗΕ	
	30ο 1.380 ΗΕ	
	31ο 1.500 ΗΕ	

- ◁ Για τους ασφαλισμένους που έχουν συμπληρώσει το 54ο έτος της ηλικίας τους, οι απαιτούμενες ημέρες εργασίας περιορίζονται στις 4.200, από τις οποίες οι 300 τουλάχιστον την τελευταία 5ετία ή
- ◁ 1.500 ημέρες εργασίας (ή 5 έτη), από τις οποίες τουλάχιστον 600 μέσα στα τελευταία 5 έτη πριν από εκείνο στο οποίο επήλθε η αναπηρία.

Προσοχή: Σημειώνουμε ότι, εάν κατά τη διάρκεια της 5ετίας αυτής ο ασφαλισμένος έχει επιδοτηθεί λόγω ασθένειας ή ανεργίας ή έχει συνταξιοδοτηθεί, η περίοδος των πέντε ετών επεκτείνεται για το αντίστοιχο προς την επιδότηση ή τη συνταξιοδότηση διάστημα.

Καταβάλλονται οι συντάξεις αναπηρίας για μόνιμο χρονικό διάστημα;

Οι συντάξεις λόγω αναπηρίας δεν είναι πάντοτε μόνιμης διάρκειας, δηλαδή μπορεί να χορηγηθούν και για ορισμένο χρονικό διάστημα, όσο δηλαδή διαρκεί η αναπηρία.

Αυτό καθορίζεται από την επιτροπή των ΚΕΠΑ.

Σε κάθε περίπτωση, εφόσον το ποσοστό αναπηρίας επαναπιστοποιηθεί από την επιτροπή των ΚΕΠΑ, τότε ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα να συνταξιοδοτηθεί εκ νέου, εφόσον βέβαια συνεχίζει να πληροί τις προϋποθέσεις που τίθενται για τη συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας.

Συνταξιοδότηση αναπηρίας λόγω εργατικού ατύχηματος

Διακρίνουμε δύο περιπτώσεις:

Α) Όταν η αναπηρία προέλθει από επαγγελματική ασθένεια ή από εργατικό ατύχημα, δηλαδή βίαιο συμβάν που επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής, δεν απαιτείται η συμπλήρωση των ανωτέρω χρονικών προϋποθέσεων.

Β) Όταν η αναπηρία προέλθει από βίαιο συμβάν το οποίο όμως συνέβη εκτός εργασίας, δηλαδή έχουμε το λεγόμενο εξωεργατικό ατύχημα, τότε, σε αυτές τις περιπτώσεις, για συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας απαιτείται η συμπλήρωση του μισού (1/2) συνολικού αριθμού ημερών εργασίας που αναφέρονται ανωτέρω.

έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έστω και μία ημέρα
το ατύχημα έχει χαρακτηριστεί εργατικό

Αναπηρία από επαγγελματική νόσο

Έχει ασφαλιστεί στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ τον ελάχιστο χρόνο ο οποίος, ανάλογα με την επαγγελματική ασθένεια, ορίζεται στον Κανονισμό Ασθένειας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (άρθρο 40).

Η προσβολή του ασφαλισμένου από την επαγγελματική νόσο θα πρέπει να έχει διαπιστωθεί ιατρικώς κατά τη διάρκεια της απασχόλησης.

Στην περίπτωση διακοπής της απασχόλησης του ασφαλισμένου, η ιατρική διαπίστωση της επαγγελματικής ασθένειας θα πρέπει να έχει γίνει, ανάλογα με την επαγγελματική ασθένεια, μέσα στον αντίστοιχο οριζόμενο από το άρθρο 40 του Κ.Α. μέγιστο χρόνο από τη διακοπή της απασχόλησης.

Συνταξιοδότηση γονέα τέκνου ατόμου με αναπηρία (ΑμεΑ)

Με ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας (άρθρο 37 Ν. 3996/2011) παρέχεται η δυνατότητα σε γονέα τέκνου ατόμου με αναπηρία (ΑμεΑ), ασφαλισμένο σε φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (δηλαδή ΙΚΑ κ.λπ.), να συνταξιοδοτηθεί λόγω γήρατος, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και της ημερομηνίας υπαγωγής του στην ασφάλιση, εφόσον:

- ◁ έχει πραγματοποιήσει **7.500** ημέρες εργασίας (χρόνος πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης)

και

- ◁ δεν έχει καταστεί ήδη συνταξιούχος οποιουδήποτε ασφαλιστικού φορέα κύριας ασφάλισης ή του Δημοσίου ή δεν θεμελιώνει δικαίωμα συνταξιοδότησης, ακόμα και στην περίπτωση που δεν το έχει ασκήσει, από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο.

Ο έτερος γονέας και σύζυγος του γονέα που ασκεί το δικαίωμα, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησής του, θα πρέπει:

- ◁ Να έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 2.400 ημέρες ή 8 έτη πραγματικής ασφάλισης σε φορείς κύριας ασφάλισης ή/και στο Δημόσιο, εκ των οποίων οι 600 ημέρες ή τα 2 έτη να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 4 χρόνια.
- ◁ Να εργάζεται.
- ◁ Να μην λαμβάνει και να μην έχει θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το Δημόσιο.
- ◁ Να έχει υποβάλει υπεύθυνη δήλωση προς τον ασφαλιστικό του φορέα ή τους φορείς στους οποίους είναι ασφαλισμένος ότι δεν έχει ασκήσει, ούτε προτίθεται να ασκήσει στο μέλλον, το δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις προϋποθέσεις των διατάξεων για συνταξιοδότηση λόγω ανάπηρου τέκνου.

Σε περίπτωση λύσης του γάμου των γονέων του ανήλικου ανάπηρου τέκνου, το δικαίωμα ασκείται από τον γονέα **που έχει την επιμέλεια με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.**

Υφίσταται ηλικιακό όριο για τη χορήγηση σύνταξης σε γονέα αναπήρου τέκνου;

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι διατάξεις αυτές **δεν έχουν κατώτατο ηλικιακό όριο**, συνεπώς ο ενδιαφερόμενος γονέας τέκνου ατόμου με αναπηρία (ΑμεΑ) έχει τη δυνατότητα να λάβει σύνταξη με μόνες προϋποθέσεις:

- α) τη συμπλήρωση των 7.500 ημερών εργασίας (Ασφάλισης),
- β) την αποδεδειγμένη με επίσημα έγγραφα (π.χ. επιτροπής ΚΕΠΑ) αναπηρία του τέκνου του, ποσοστού 67% και άνω, και
- γ) το τέκνο να είναι άγαμο, να μην νοσηλεύεται σε ίδρυμα με δαπάνη ασφαλιστικού ή άλλου δημόσιου φορέα, να μην εργάζεται, ούτε να υπάρχει προοπτική να εργαστεί, και να μην συνταξιοδοτείται.

Δικαιούται σύζυγος αναπήρου σύνταξη;

Οι συζύγοι αναπήρων με ποσοστό 80% και άνω, εφόσον έχουν διανύσει τουλάχιστον δεκαετή έγγαμο βίο, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση.

Δικαιούται αδελφός αναπήρου σύνταξη;

Στην περίπτωση συνταξιοδότησης αδελφού αναπήρου, θα πρέπει, τουλάχιστον μια 5ετία πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για συνταξιοδότηση, α) να έχει οριστεί δικαστικός συμπαραστάτης, με οριστική δικαστική απόφαση, ατόμου με αναπηρία ποσοστού 67% και άνω και β) να συνοικεί αποδεδειγμένα μαζί του και να τον βαρύνει η συντήρησή του.

Τι θα πρέπει να προσέξει ο ασφαλισμένος για τους πλασματικούς χρόνους που αναγνωρίζονται στις συντάξεις αναπηρίας;

Για τη συμπλήρωση των 7.500 ημερών (ή 25 έτη) λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος της πραγματικής ή και προαιρετικής ασφάλισης.

Δεν επιτρέπεται η συμπλήρωση του χρόνου αυτού με άλλους αναγνωριζόμενους χρόνους παρά μόνο με:

- α) τον χρόνο στρατιωτικής θητείας που αναγνωρίζεται κατόπιν εξαγοράς,
- β) τον χρόνο γονικής άδειας ανατροφής παιδιών, που αναγνωρίζεται κατόπιν εξαγοράς,
- γ) τον προβλεπόμενο από την ΕΓΣΣΕ χρόνο απουσίας από την εργασία λόγω κήσης και λοχείας (αφορά τις γυναίκες).

Από τα ανωτέρω αναφερόμενα προκύπτει ότι οι ασφαλισμένοι και οι υπαγόμενοι σε αυτή την ειδική κατηγορία συνταξιοδότησης ΔΕΝ μπορούν να αναγνωρίσουν ως πλασματικό χρόνο ασφάλισης:

- α) τον χρόνο αναγνώρισης σπουδών
- β) τον χρόνο αναγνώρισης τέκνων
- γ) τον χρόνο αναγνώρισης ανεργίας
- δ) τον χρόνο προεγγραφής

Πώς προσδιορίζεται το ποσό σύνταξης για τα άτομα που λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας;

Στην περίπτωση των συντάξεων αναπηρίας, το ύψος της σύνταξης διαμορφώνεται ανάλογα με το ποσοστό αναπηρίας που αναγνωρίζεται στον δικαιούχο από την Επιτροπή απόδοσης ποσοστού αναπηρίας στο κατά τόπο αρμόδιο Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ).

Έτσι:

- ◁ Ο ασφαλισμένος που κρίνεται βαριά ανάπηρος (με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω) δικαιούται πλήρες ποσό της σύνταξης.
- ◁ Ο ασφαλισμένος θεωρείται ανάπηρος αν, λόγω πάθησης ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής, μεταγενέστερης της υπαγωγής του στην ασφάλιση, διάρκειας ενός έτους το λιγότερο, παρουσιάζει ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω (νοείται βέβαια μέχρι 79,9%).
- ◁ Ο ασφαλισμένος θεωρείται μερικά ανάπηρος αν, λόγω πάθησης ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής, μεταγενέστερης της υπαγωγής του στην ασφάλιση, εξάμηνης το λιγότερο, παρουσιάζει ποσοστό αναπηρίας 50% (και νοείται βέβαια μέχρι το 67%).

Σε κάθε περίπτωση απαιτείται να υπάρχουν τα απαιτούμενα από τον νόμο έγγραφα (πιστοποίηση ΚΕΠΑ, ιατρικές γνωματεύσεις κ.λπ.) από τα οποία να πιστοποιείται η αναπηρία και να αποδίδεται ποσόστωση.

Πότε δικαιούται ο ασφαλισμένος μονιμοποίηση σύνταξης αναπηρίας;

Οι συντάξεις αναπηρίας δεν χορηγούνται πάντοτε για αόριστο χρόνο. Οι συντάξεις αναπηρίας χορηγούνται για όσο διάστημα διαρκεί η αναπηρία με βάση τις γνωματεύσεις των υγειονομικών επιτροπών.

Τα αρμόδια όργανα του ΙΚΑ δύνανται, οποτεδήποτε κρίνουν σκόπιμο, να υποβάλλουν σε νέα ιατρική εξέταση τους συνταξιούχους λόγω αναπηρίας.

Εάν η υγειονομική επιτροπή γνωματεύσει ότι η αναπηρία είναι μόνιμη, τότε η σύνταξη χορηγείται συνεχώς και χωρίς καμία διακοπή.

α) Όταν ο ενδιαφερόμενος έχει συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας του και συνταξιοδοτείται συνεχώς επί 7 έτη και κατά τη διάρκεια της συνταξιοδότησής του έχει εξεταστεί από Υγειονομική Επιτροπή τουλάχιστον 3 φορές.

β) Όταν ο ενδιαφερόμενος έχει συμπληρώσει το 60ό έτος και συνταξιοδοτείται συνεχώς επί 5 έτη και κατά τη διάρκεια της συνταξιοδότησής του έχει εξεταστεί από Υγειονομική Επιτροπή τουλάχιστον 2 φορές.

γ) Όταν ο ενδιαφερόμενος έχει συνταξιοδοτηθεί συνεχώς επί 12ετία, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

δ) Όταν ο ενδιαφερόμενος συνταξιοδοτείται συνεχώς ή με διακοπές επί 20ετία και οπωσδήποτε συνεχώς κατά την τελευταία 3ετία, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

α) Όταν ο ενδιαφερόμενος έχει συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας του και συνταξιοδοτείται συνεχώς επί 7 έτη και κατά τη διάρκεια της συνταξιοδότησής του έχει εξεταστεί από Υγειονομική Επιτροπή τουλάχιστον 2 φορές.

β) Όταν ο ενδιαφερόμενος έχει συμπληρώσει το 60ό έτος της ηλικίας του και συνταξιοδοτείται συνεχώς επί 5 έτη και κατά τη διάρκεια της συνταξιοδότησής του έχει εξεταστεί από Υγειονομική Επιτροπή τουλάχιστον 3 φορές.

Μπορεί να γίνει μετατροπή σύνταξης αναπηρίας σε γήρατος;

Σε κάθε περίπτωση, είναι δυνατή η μετατροπή της σύνταξης λόγω αναπηρίας σε σύνταξη λόγω γήρατος, εφόσον ο συνταξιούχος έχει συμπληρώσει την ηλικία και τις ημέρες ασφάλισης που απαιτούνται από τις γενικές διατάξεις της νομοθεσίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για πλήρη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος, συνυπολογιζομένου και του χρόνου συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας (Εγκ. ΙΚΑ 76/2000).

Όμως δεν συνυπολογίζεται ο χρόνος συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας για τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης λόγω γήρατος για τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- 1) των τυφλών
- 2) των παρα-τετραπληγικών
- 3) των πασχόντων από μεσογειακή αναιμία
- 4) αυτών που πάσχουν από σκλήρυνση κατά πλάκας
- 5) των νεφροπαθών
- 6) των αιμορροφιλικών
- 7) των υποβληθέντων σε μεταμόσχευση μυελού των οστών
- 8) των ακρωτηριασμένων κατά τα δύο άνω ή κάτω άκρα ή κατά το ένα άνω και ένα κάτω άκρο

ΜΕΡΟΣ Ε

ΔΙΑΔΟΧΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Τι είναι η διαδοχική ασφάλιση;

Διαδοχική ασφάλιση υφίσταται σε περίπτωση που ένας εργαζόμενος, ο οποίος είναι ασφαλισμένος σε έναν ασφαλιστικό οργανισμό, σταματήσει, για κάποιον λόγο, την ασφάλισή του σε αυτό τον οργανισμό και ασφαλιστεί σε κάποιον άλλον οργανισμό, π.χ. μισθωτός που είναι ασφαλισμένος στο ΙΚΑ σταματάει την εργασία του και αρχίζει να εργάζεται ως ελεύθερος επαγγελματίας, οπότε ασφαλιζεται στον ΟΑΕΕ.

Ειδικότερα, όταν υπάρχει χρόνος διαδοχικής ασφάλισης, ο ασφαλισμένος έχει διανύσει ένα χρονικό διάστημα στην ασφάλιση ενός φορέα απασχόλησης προτού διακόψει από αυτόν προκειμένου να περιέλθει στην ασφάλιση του επόμενου φορέα απασχόλησης. Υπάρχει δηλαδή διαδοχικά έναρξη-διακοπή-έναρξη-διακοπή ασφάλισης. Ένας ασφαλισμένος, έχοντας τηρήσει το παραπάνω σχήμα, μπορεί να χρησιμοποιήσει τον χρόνο ασφάλισης στο σύνολό του προκειμένου να συνταξιοδοτηθεί με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης.

Θεμελίωση ασφαλιστικού δικαιώματος σε περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης

Ολόκληρος ο χρόνος της διαδοχικής ασφάλισης υπολογίζεται από τον αρμόδιο για την απονομή της σύνταξης οργανισμό ως χρόνος που διανύθηκε στην ασφάλισή του τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για τον καθορισμό του ποσού της σύνταξης.

Αρμόδιος φορέας για απονομή σύνταξης σε περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης

Στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, αρμόδιος οργανισμός για να εξετάσει το συνταξιοδοτικό αίτημα είναι ο τελευταίος οργανισμός.

Για να χορηγήσει σύνταξη ο τελευταίος οργανισμός, θα πρέπει:

1. Να πραγματοποιήθηκαν στην ασφάλισή του 1.500 ημέρες εργασίας, από τις οποίες τουλάχιστον 500 ημέρες εργασίας την τελευταία 5ετία, πριν από την υποβολή της αίτησης ή πριν από τη διακοπή της απασχόλησης, για σύνταξη λόγω γήρατος, ενώ για σύνταξη λόγω αναπηρίας και θανάτου να πραγματοποιήθηκαν στην ασφάλισή του 1.000 ημέρες εργασίας, από τις οποίες τουλάχιστον 300 ημέρες εργασίας την τελευταία 5ετία, πριν από την υποβολή της αίτησης ή πριν από τη διακοπή της απασχόλησης.

2. Να πληρούνται οι διατάξεις της νομοθεσίας με ολόκληρο τον χρόνο της διαδοχικής ασφάλισης (δηλαδή για σύνταξη λόγω γήρατος: όριο ηλικίας και ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης· για σύνταξη λόγω αναπηρίας: ποσοστό αναπηρίας και ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης· για σύνταξη λόγω θανάτου: ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης).

A. Ασφαλισμένος ο οποίος είχε ασφαλιστεί στον ΟΑΕΕ το 1990 για 10 πλήρη χρόνια (3.000 ένημα) και εν συνεχεία ασφαλίστηκε στο ΙΚΑ συμπληρώνοντας 1.500 ένημα θα δικαιούται πλήρη σύνταξη από το ΙΚΑ στα 67 έτη ή μειωμένη στα 62 έτη, εφόσον πληροί και την ειδική προϋπόθεση των 100 ημερών ασφάλισης ανά έτος την τελευταία 5ετία πριν από την υποβολή της αίτησης για σύνταξη.

B. Ασφαλισμένη η οποία συμπληρώνει το 2014 το 67ο έτος της ηλικίας της και είχε ασφαλιστεί αρχικά το 1988 στο ΙΚΑ μέχρι το 1991, εν συνεχεία στον ΟΑΕΕ από το 1992 έως το 2008 και από το 2009 έως το 2014 ασφαλίστηκε ξανά στο ΙΚΑ, θα δικαιούται πλήρη σύνταξη γήρατος από το ΙΚΑ.

Περιπτώσεις αρμοδιότητας άλλου ασφαλιστικού οργανισμού πλην του τελευταίου

Στη διαδοχική ασφάλιση μπορεί να προκύψει αρμοδιότητα χορήγησης σύνταξης λόγω γήρατος όχι του τελευταίου ασφαλιστικού, αλλά του οργανισμού στην ασφάλιση του οποίου πραγματοποίησε ο ασφαλισμένος τις περισσότερες ημέρες εργασίας ή έτη ασφάλισης –πλην του τελευταίου–, εφόσον:

(α) ο ασφαλισμένος πραγματοποίησε στην ασφάλιση του τελευταίου οργανισμού τον αριθμό ημερών εργασίας ή των ετών ασφάλισης που αναφέρονται στην προηγούμενη ενότητα, αλλά δεν έχει πραγματοποιήσει τον απαιτούμενο από τη νομοθεσία του τελευταίου οργανισμού χρόνο ασφάλισης για τη συνταξιοδότησή του λόγω γήρατος ή (β) δεν πραγματοποίησε στην ασφάλιση του τελευταίου οργανισμού τον αριθμό ημερών εργασίας ή ετών ασφάλισης που αναφέρονται στην προηγούμενη ενότητα.ν ο ασφαλισμένος δεν συμπληρώνει τις προϋποθέσεις της νομοθεσίας του Οργανισμού με τις περισσότερες ημέρες ασφάλισης, τότε η αίτηση διαβιβάζεται στους άλλους οργανισμούς (κατά φθίνουσα σειρά αριθμού ημερών εργασίας) για να την κρίνουν , με τη βασική προϋπόθεση ότι:

- < Αν η περίπτωση είναι γήρατος, θα πρέπει ο ασφαλισμένος να έχει συμπληρώσει ένα από τα όρια ηλικίας με τα οποία χορηγεί σύνταξη ο τελευταίος οργανισμός.

- < Αν η περίπτωση είναι αναπηρίας, θα πρέπει ο ασφαλισμένος να έχει κριθεί ανάπηρος με βάση τη νομοθεσία του τελευταίου οργανισμού.
- < Αν η περίπτωση είναι θανάτου, δεν απαιτείται καμιά προϋπόθεση.

Αν ο ασφαλισμένος δεν συμπληρώνει τις προϋποθέσεις της Φυσικά, για να δικαιούται ο ασφαλισμένος σύνταξη γήρατος από τον οργανισμό στην ασφάλιση του οποίου πραγματοποίησε τις περισσότερες ημέρες εργασίας ή έτη ασφάλισης –πλην του τελευταίου–, θα πρέπει να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση που προβλέπει η νομοθεσία του οργανισμού αυτού.

Σε περίπτωση που ο ασφαλισμένος δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που προβλέπει η νομοθεσία του οργανισμού στην ασφάλιση του οποίου πραγματοποίησε τις περισσότερες ημέρες εργασίας ή έτη ασφάλισης –πλην του τελευταίου–, τότε το δικαίωμα του ασφαλισμένου για ενδεχόμενη σύνταξη γήρατος κρίνεται από τους άλλους οργανισμούς στους οποίους ασφαλίστηκε κατά φθίνουσα σειρά αριθμού ημερών εργασίας, εκτός από τον τελευταίο.

Ενώ, αν ο ασφαλισμένος δεν συμπληρώνει τις προϋποθέσεις της νομοθεσίας όλων των άλλων οργανισμών (πλην του τελευταίου), τότε ο τελευταίος καθίσταται εκ νέου αρμόδιος για την εξέταση του αιτήματος συνταξιοδότησης γήρατος, αρκεί ο ασφαλισμένος να έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλισή του 1.000 ημέρες εργασίας, από τις οποίες τουλάχιστον 300 ημέρες την τελευταία 5ετία, πριν από την αίτηση ή τη διακοπή της απασχόλησης, ενώ για το αίτημα συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας και θανάτου, αν ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει 300 ημέρες εργασίας οποτεδήποτε.

Τέλος, διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση που μέρος του χρόνου ενός οργανισμού είναι παράλληλο με μέρος χρόνου άλλου οργανισμού, ο ασφαλισμένος με δήλωσή του επιλέγει από ποιον οργανισμό θα αφαιρεθεί ο χρόνος αυτός.

Για να γίνει αυτή η επιλογή από τον ασφαλισμένο, πρέπει να υπάρχει διαδοχική ασφάλιση, να μην είναι δηλαδή ολόκληρος ο χρόνος παράλληλος, γιατί τότε, επειδή δεν υπάρχει διαδοχική ασφάλιση, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της, μεταξύ των οποίων είναι και η επιλογή του ασφαλισμένου από ποιον οργανισμό επιθυμεί να παραμείνει ισχυρή η ασφάλιση.

Παράδειγμα

Ασφαλισμένη που ασφαλίστηκε πρώτη φορά στο ΙΚΑ το 1992 και εν συνεχεία στον ΟΑΕΕ το 2005 συμπληρώνει το 2014 το 62ο έτος της ηλικίας της και υποβάλλει αίτηση συνταξιοδότησης στον ΟΑΕΕ, έχοντας συμπληρώσει 6.000 ημέρες ασφάλισης συνολικά. Καθώς δεν προβλέπεται δυνατότητα συνταξιοδότησης από τον ΟΑΕΕ στα 62 έτη με αυτό τον αριθμό ημερών ασφάλισης και καθώς η ασφαλισμένη έχει συμπληρώσει, κατά την υποβολή της αίτησης, ένα από τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης του ΟΑΕΕ, ο ΟΑΕΕ οφείλει να διαβιβάσει την αίτηση συνταξιοδότησης στο ΙΚΑ, ως τον οργανισμό στην ασφάλιση του οποίου πραγματοποιήθηκαν οι περισσότερες ημέρες ασφάλισης, πλην τον τελευταίο. Η εν λόγω ασφαλισμένη θα δικαιούται μειωμένη σύνταξη από το ΙΚΑ, εφόσον έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 100 ημέρες ασφάλισης ανά έτος την τελευταία 5ετία πριν από την υποβολή της αίτησης για σύνταξη.

Ωστόσο, αν η εν λόγω ασφαλισμένη είχε υποβάλει αίτηση συνταξιοδότησης στον ΟΑΕΕ στο 58ο έτος της ηλικίας της, η αίτηση δεν θα διαβιβαζόταν στο ΙΚΑ, καθώς το 58ο έτος δεν αποτελεί ένα από τα όρια ηλικίας που προβλέπει η νομοθεσία του ΟΑΕΕ για συνταξιοδότηση.

Ειδικά θέματα διαδοχικής ασφάλισης

Η εγκύκλιος 68/2013 του ΙΚΑ περιλαμβάνει ορισμένες διευκρινίσεις επί του ζητήματος της διαδοχικής ασφάλισης, θέτοντας, επί της ουσίας, προϋποθέσεις που δεν βρίσκουν έρεισμα στον νόμο, για τη συνταξιοδότηση από το ΙΚΑ, σε περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης εργαζομένων που έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, στη συνέχεια στην ασφάλιση άλλου ασφαλιστικού οργανισμού, και ενεργοποιούν εκ νέου την ασφάλισή τους στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ κατά τα έτη 2011-2012.

Ειδικότερα, προβλέπεται ρητά ότι η κατοχύρωση ασφαλιστικού δικαιώματος με τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης δεν μπορεί να λειτουργεί αναδρομικά, με την έννοια της συμπλήρωσης των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης για τον χρόνο κατά τον οποίο ο ασφαλισμένος βρίσκεται σε ασφαλιστικό δεσμό με άλλον φορέα πλην του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Επομένως, προκειμένου να διαπιστωθεί η κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σύμφωνα με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, θα εξετάζεται εάν κατά το έτος της εκ νέου επανασύνδεσης του ασφαλισμένου με το ίδρυμα αυτό συντρέχουν οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που απαιτούνται κατά περίπτωση (π.χ. ημέρες ασφάλισης, ηλικία, ανηλικότητα τέκνου) χωρίς να απαιτείται η συμπλήρωση των προϋποθέσεων αρμοδιότητας (1500-500 ή 1000-300), διότι αυτές εξετάζονται κατά την υποβολή του συνταξιοδοτικού αιτήματος.

Παραδείγματα

Α. Μητέρα ασφαλισμένη αρχικά στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ασφαλίζεται στη συνέχεια στον ΟΑΕΕ μέχρι το 2009, έχοντας ανήλικο τέκνο και 5.500 ΗΑ. Το 2011 εισέρχεται και πάλι στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ενώ το τέκνο εξακολουθεί να είναι ανήλικο. Η ασφαλισμένη κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ως μητέρα ανηλίκου με τις προϋποθέσεις του Ν. 3863/10 για το έτος 2011, δηλαδή για μειωμένη στο 52ο και πλήρη στο 57ο έτος της ηλικίας της.

Β. Η ίδια ασφαλισμένη εισέρχεται και πάλι στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ το 2011, αλλά το τέκνο έχει ήδη ενηλικιωθεί το έτος 2010. Η ασφαλισμένη δεν κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ως μητέρα ανηλίκου, διότι λείπει η απαραίτητη προϋπόθεση της ανηλικότητας του τέκνου κατά τη στιγμή της κατοχύρωσης του δικαιώματος κατά τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3863/10.

Γ. Μητέρα ασφαλισμένη αρχικά στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ασφαλίζεται στη συνέχεια στον ΟΑΕΕ μέχρι το 2005, έχοντας ανήλικο τέκνο και 5500 ΗΑ. Το 2009 εισέρχεται εκ νέου στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ενώ το τέκνο έχει ήδη ενηλικιωθεί. Η ασφαλισμένη κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 144 του Ν. 3655/08, δηλαδή στο 50ό έτος για μειωμένη και στο 55ό για πλήρη σύμφωνα και με τις οδηγίες της Εγκ. 77/10 του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Δ. Αρχικά ασφαλισμένη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ασφαλίζεται στη συνέχεια στον ΟΑΕΕ μέχρι το 2011, έχοντας συνολικά 4.500 ΗΑ και ηλικία 55 ετών. Το 2012 εισέρχεται και πάλι στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Η ασφαλισμένη κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τις προϋποθέσεις του έτους 2012, δηλαδή στο 57ο έτος της ηλικίας της για μειωμένη σύνταξη (εφόσον έχει ανά 100 ημέρες ασφάλισης την τελευταία 5ετία πριν από την αίτηση ή τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας) και στο 67ο έτος για πλήρη (Ν. 4093/12).

Ε. Η ίδια ασφαλισμένη εισέρχεται και πάλι στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ το 2013. Η ασφαλισμένη κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα για μεν μειωμένη σύνταξη στο 62ο (εφόσον έχει ανά 100 ημέρες ασφάλισης την τελευταία 5ετία πριν από την αίτηση ή τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας) για δε πλήρη στο 67ο έτος της ηλικίας της (Ν. 4093/12).

ΣΤ. Αρχικά ασφαλισμένη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έχει το 2010 τελευταίο φορέα ασφάλισης τον ΟΑΕΕ, ηλικία 54 ετών και 9.000 ΗΑ συνολικά. Το 2011 εισέρχεται εκ νέου στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Η ασφαλισμένη κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τις προϋποθέσεις του 2011

αναγνώριση με εξαγορά πλασματικών ετών του Ν. 3863/10 προκειμένου να συμπληρώσει 10.000 ΗΑ για να συνταξιοδοτηθεί με πλήρη μεν σύνταξη στο 58ο έτος της ηλικίας της με 10.400 ΗΑ, για δε μειωμένη στο 56ο με τις ίδιες ημέρες.

Ζ. Άνδρας ασφαλισμένος αρχικά στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έχει το 2011 τελευταίο φορέα ασφάλισης τον ΟΑΕΕ και συνολικά 9.500 ΗΑ. Το 2012 εισέρχεται και πάλι στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Ο ασφαλισμένος κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τις προϋποθέσεις του έτους 2012 και αναγνώριση με εξαγορά πλασματικών προκειμένου να συμπληρώσει 10.500 ΗΑ, για να συνταξιοδοτηθεί στο 59ο έτος της ηλικίας του με 11.100 ΗΑ.

Η. Ο ίδιος ασφαλισμένος εισέρχεται εκ νέου στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ το 2013. Ο ασφαλισμένος, εφόσον στο 62ο έτος της ηλικίας του έχει πραγματοποιήσει 40 έτη ασφάλισης (4093/12) μαζί με πλασματικά, μπορεί να συνταξιοδοτηθεί με πλήρη σύνταξη, αλλιώς με μειωμένη στο 62ο έτος της ηλικίας του και με πλήρη στο 67ο.

Θ. Αρχικά ασφαλισμένη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έχει το 2010 τελευταίο φορέα ασφάλισης τον ΟΑΕΕ, έχοντας πραγματοποιήσει 4.500 ΗΑ συνολικά, εκ των οποίων 3.600 στην ασφάλιση των βαρέων, εκ των οποίων 1.000 τα τελευταία 13 χρόνια. Το 2011 εισέρχεται εκ νέου στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Η ασφαλισμένη κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τις προϋποθέσεις του 2011 του Ν. 3863/10, δηλαδή στο 56ο έτος της ηλικίας της με τις διατάξεις των βαρέων.

Ι. Αρχικά ασφαλισμένη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μέχρι το 2000 ασφαρίζεται στη συνέχεια στον ΟΑΕΕ από το 2001 μέχρι τον 6/2012. Τον 6/2008 εισέρχεται εκ νέου στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μέχρι 31/12/2011, έχοντας παράλληλη ασφάλιση στους δύο φορείς και 5.700 ΗΑ μέχρι την ενηλικίωση του τέκνου της το 2009, αφαιρουμένου του παράλληλου χρόνου. Η ασφαλισμένη, παρά το γεγονός της παράλληλης ασφάλισής της, θεωρείται ότι έχει κατοχυρώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ως μητέρα ανήλικου τέκνου (50 μειωμένη – 55 πλήρης), διότι εισήλθε εκ νέου στην ασφάλιση του Ιδρύματος πριν από τις 31/12/2010, ενώ κατά την ενηλικίωση του τέκνου είχε συμπληρώσει 5.500 ΗΑ και στους δύο φορείς. Απαραίτητη προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματός της είναι να κάνει το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και πάλι τελευταίο φορέα ασφάλισής της και να έχει τις ελάχιστες προϋποθέσεις αρμοδιότητας (1.000-300), καθώς και το διάστημα του παράλληλου χρόνου ασφάλισης να παραμείνει στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, αφού, βάσει αυτού, κατοχυρώνεται το δικαίωμά της. Εάν, στο ίδιο παράδειγμα, η ασφαλισμένη εισέλθει εκ νέου

στην ασφάλιση του Ιδρύματος το 2011 (αντί το 2008) και το τέκνο έχει ήδη ενηλικιωθεί από το 2009, η ασφαλισμένη δεν κατοχυρώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ως μητέρα ανήλικου τέκνου. Όπως γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω παραδείγματα, το ΙΚΑ θεωρεί ότι η κατοχύρωση στην περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης δεν μπορεί να λειτουργεί αναδρομικά, με την έννοια ότι δεν δέχεται τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης σε χρόνο κατά τον οποίο ο ασφαλισμένος βρίσκεται σε ασφαλιστικό δεσμό με άλλον φορέα πλην του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Ωστόσο, αυτή η ερμηνεία δύσκολα συμβιβάζεται με τον νόμο, ο οποίος δεν περιλαμβάνει μια τέτοια προϋπόθεση, και απομένει να δούμε πώς θα αντιμετωπιστεί δικαστικά, εφόσον υπάρξουν αντίστοιχες δικαστικές προσφυγές.

Αναγνωρίζονται πλασματικοί χρόνοι στη διαδοχική ασφάλιση;

Με την 408/95 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους προβλέπεται ότι οι χρόνοι επιδότησης λόγω ανεργίας ή ασθενείας ή συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας υπολογίζονται μεν για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος αλλά όχι για τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων αρμοδιότητας στη διαδοχική ασφάλιση, διότι, σύμφωνα με την παραπάνω γνωμοδότηση, απαιτείται ενεργός ασφαλιστικός δεσμός καθ' όλο το διάστημα των 1.500-500 ή 1.000-300 ημερών με το Ίδρυμα.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το έγγραφο ΓΕ Σ40/207/5-7-2012 της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Ασφάλισης του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, οι πλασματικοί χρόνοι ασφάλισης δεν θα λαμβάνονται υπόψη για τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων αρμοδιότητας στη διαδοχική ασφάλιση (1.500-500 ή 1.000-300 ημερών ασφάλισης σε πρώτη και δεύτερη φάση αντίστοιχα, με εξαίρεση τη στρατιωτική υπηρεσία, η οποία λαμβάνεται υπόψη μόνο για τη συμπλήρωση των 1.500 ή 1.000 ημερών ασφάλισης).

ΜΕΡΟΣ ΣΤ

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΙΚΑ

Οι παροχές της σύνταξης χορηγούνται και στα μέλη της οικογένειας των θανόντων ασφαλισμένων ή συνταξιούχων του ΙΚΑ, εφόσον κατά τον χρόνο του θανάτου του ο θανών ασφαλισμένος είχε πραγματοποιήσει ορισμένο αριθμό ημερών ασφάλισης, αναλόγως της αίτιας θανάτου, καθώς και συγκεκριμένων πρόσθετων προϋποθέσεων.

Δικαιούχοι σύνταξης θανάτου παλαιού ασφαλισμένου ή συνταξιούχου ΙΚΑ

ΣΥΖΥΓΟΣ

Ο/Η σύζυγος θανόντος παλαιού ασφαλισμένου/ης ή συνταξιούχου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (ασφαλισμένου σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα προ 31/12/1992) δικαιούται σύνταξη λόγω θανάτου υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- ◁ Ο θανών/ούσα (ασφαλισμένος/η) να είχε συμπληρώσει τις κατά περίπτωση νόμιμες προϋποθέσεις ημερών ασφάλισης, όπως αυτές θα αναφερθούν παρακάτω.
- ◁ Ο γάμος τους (θρησκευτικός ή πολιτικός) να είναι έγκυρος και να μην είχε ακυρωθεί ή λυθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση μέχρι την ημερομηνία θανάτου.
- ◁ Να έχει συμπληρωθεί από την ημερομηνία τέλεσης του γάμου μέχρι την ημερομηνία θανάτου (αν ο θάνατος συνέβη από 15/7/2010 και μετά) 3ετία (για ασφαλισμένο) ή 5ετία (για συνταξιούχο), εκτός αν:
  1. ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα ή είναι αιφνίδιος ή
  2. γεννήθηκε από τον γάμο παιδί ή με τον γάμο αναγνωρίστηκε ή νομιμοποιήθηκε ή υιοθετήθηκε παιδί ή
  3. η χήρα ήταν έγκυος κατά τον χρόνο του θανάτου (εφόσον διαπιστωθεί και η γνησιότητα του κυοφορούμενου σύμφωνα με τον Α.Κ.) και γεννήθηκε ζωντανό τέκνο.

Διευκρινίζεται ότι εάν ο θάνατος έχει συμβεί πριν από τις 15/07/2010 η απαιτούμενη, κατά τα ανωτέρω, διάρκεια του γάμου είναι 6 μήνες (για ασφαλισμένο) και 2 έτη (για συνταξιούχο).

Ο/Η διαζευγμένος/η σύζυγος δικαιούται σύνταξη λόγω θανάτου του/της πρώην συζύγου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Να έχει συμπληρωθεί το 65ο έτος της ηλικίας του/της επιζώντα/ζώσης διαζευγμένου/ης. Δυνατότητα συνταξιοδότησης σε μικρότερο όριο ηλικίας παρέχεται μόνο στην περίπτωση που ο/η αιτών/ούσα ήταν ανίκανος/η για την άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος κατά ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% κατά τον χρόνο επέλευσης του θανάτου του/της πρώην συζύγου.

β) Ο/Η πρώην σύζυγος κατά την ημερομηνία επέλευσης του θανάτου να ήταν υπόχρεος σε καταβολή διατροφής στον/στην αιτούντα/ούσα διαζευγμένο/η σύζυγο, ανεξάρτητα από το κατά πόσον το ποσό αυτής είχε καθοριστεί με δικαστική απόφαση ή με σύμβαση μεταξύ των πρώην συζύγων.

γ) Να έχουν συμπληρωθεί 10 έτη έγγαμου βίου μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή μέχρι την εκπνοή των οικονομικών προθεσμιών για την άσκηση τακτικών και έκτακτων ένδικων μέσων.

δ) Το διαζύγιο να μην οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της έγγαμης συμβίωσης με υπαιτιότητα του προσώπου που ζητεί τη σύνταξη.

ε) Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα του/της αιτούντος/σας τη σύνταξη να μην υπερβαίνει το διπλάσιο ποσό των εκάστοτε καταβαλλόμενων από τον ΟΓΑ ετήσιων συντάξεων στους ανασφάλιστους υπερήλικες.

στ) Να μην έχει τελεστεί άλλος γάμος, γεγονός που πρέπει να πιστοποιείται με πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, στο οποίο επίσης πρέπει να βεβαιώνεται ότι ο/η αιτών/ούσα εξακολουθεί να είναι διαζευγμένος/η.

ΤΕΚΝΑ

Τα νόμιμα, νομιμοποιημένα ή αναγνωρισμένα τέκνα θανόντος/ούσας ασφαλισμένου/ης ή συνταξιούχου δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, εφόσον είναι άγαμα και δεν λαμβάνουν άλλη σύνταξη. Το δικαίωμα αυτό παρατείνεται μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους εφόσον σπουδάζουν σε ΙΕΚ, ανώτερη ή ανώτατη σχολή στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, αν δεν εργάζονται, δεν ασκούν κάποιο επάγγελμα και δεν λαμβάνουν σύνταξη από δική τους εργασία.

Το δικαίωμα συνταξιοδότησης μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους ισχύει, ανεξάρτητα από τη φοίτηση σε σχολή, και για τα αμφοτεροπλεύρως ορφανά τέκνα, καθώς και

για τα τέκνα των οποίων η συντήρηση βάρυνε αποκλειστικά τον θανόντα γονέα, ο οποίος είχε εγκαταλειφθεί από τον άλλον γονέα.

Τα ανωτέρω όρια ηλικίας δεν ισχύουν για παιδιά ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητά τους εμφανίστηκε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους.

Ειδικά για παιδιά, εγγονούς, προγονούς που πάσχουν από νευρο/ψυχιατρικές παθήσεις, η ανικανότητα για κάθε εργασία που οφείλεται στις παθήσεις αυτές απαιτείται να έχει επέλθει πριν από τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας τους.

Τα υιοθετημένα τέκνα δικαιούνται σύνταξη με τις ίδιες προϋποθέσεις που δικαιούνται και τα νόμιμα τέκνα. Επιπλέον, η υιοθεσία πρέπει να έχει γίνει έναν χρόνο πριν από τον θάνατο του ασφαλισμένου ή έναν χρόνο πριν από την ημερομηνία έναρξης της συνταξιοδότησης του συνταξιούχου. Τα υιοθετημένα τέκνα διατηρούν το δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω θανάτου του φυσικού γονέα τους, υπό την προϋπόθεση ότι δεν λαμβάνουν ταυτόχρονα και τη σύνταξη λόγω θανάτου του θετού γονέα.

Τα τέκνα δικαιούνται δύο συντάξεις λόγω θανάτου, εφόσον οι ασφαλισμένοι θανόντες γονείς τους συμπλήρωσαν ξεχωριστά τις νόμιμες προϋποθέσεις ημερών ασφάλισης.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΠΛΕΥΡΩΣ ΟΡΦΑΝΟΙ ΕΓΓΟΝΟΙ Ή ΠΡΟΓΟΝΟΙ

Προγονοί είναι τα παιδιά του ενός από τους συζύγους από άλλον γάμο, καθώς και τα νόθα παιδιά της συζύγου και τα υιοθετημένα παιδιά από τον έναν σύζυγο. Οι αμφοτεροπλεύρως ορφανοί εγγονοί ή προγονοί δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου του θανόντα γονέα, εφόσον αυτός τους συντηρούσε κατά κύριο λόγο, είναι άγαμοι, ανήλικοι ή, μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους, εφόσον σπουδάζουν σε ΙΕΚ, ανώτερη ή ανώτατη σχολή στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

ΓΟΝΕΙΣ

Για να έχουν δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω θανάτου οι γονείς ασφαλισμένου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, θα πρέπει αυτός να είχε πραγματοποιήσει τις κατά περίπτωση απαιτούμενες ημέρες ασφάλισης και να τους συντηρούσε κατά κύριο λόγο. Οι θετοί γονείς μπορούν να συνταξιοδοτηθούν λόγω θανάτου του θανόντος θετού τέκνου τους εφόσον το είχαν υιοθετήσει τουλάχιστον τρία χρόνια πριν από την ημερομηνία θανάτου, το υιοθετημένο τέκνο τους συντηρούσε κατά κύριο λόγο και είχε συμπληρώσει τις ελάχιστες προϋποθέσεις ημερών ασφάλισης.

Υφίστανται χρονικές προϋποθέσεις απονομής σύνταξης λόγω θανάτου παλαιού ασφαλισμένου;

Οι ακριβείς χρονικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου εξαρτώνται από την αιτία του θανάτου.

Ειδικότερα:

Για την απονομή σύνταξης θανάτου σε περίπτωση κοινής νόσου απαιτούνται:

είτε 1.500 ημέρες εργασίας συνολικά, από τις οποίες 300 τουλάχιστον τα 5 τελευταία χρόνια πριν από εκείνο στο οποίο επήλθε ο θάνατος

ή

να έχουν πραγματοποιηθεί οποτεδήποτε 4.200 ΗΕ (ισχύς από 12/2/2004-31/12/2004) οι οποίες αυξάνονται προοδευτικά 150 ΗΕ κατ' έτος μέχρι τη συμπλήρωση 4.500 ΗΕ (2005: 4.350 ΗΕ· 2006 και εφεξής: 4.500 ΗΕ).

ή

να έχουν πραγματοποιηθεί οι κατά περίπτωση απαιτούμενες ημέρες ασφάλισης για θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη γήρατος με τις μειωμένες χρονικές προϋποθέσεις, ανάλογα με την κατηγορία υπαγωγής στην ασφάλιση που ανήκε ο θανών

ή

να έχει πραγματοποιηθεί ο κατά περίπτωση απαιτούμενος αριθμός ημερών ασφάλισης ανάλογα με την ηλικία του ασφαλισμένου κατά την ημερομηνία θανάτου, ως εξής: 300 ΗΕ πριν από τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας, οι οποίες αυξάνονται ανά 120 ΗΕ για κάθε έτος μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους και μέχρι τη συμπλήρωση 4.200 ΗΕ. Από τις ημέρες αυτές, οι 300 πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί τα 5 τελευταία χρόνια πριν από εκείνο στο οποίο επήλθε ο θάνατος.

Πίνακας προϋποθέσεων ημερών ασφάλισης ανάλογα με την ηλικία		
Μέχρι το 21ο έτος: 300 ΗΕ	Μέχρι το 33ο έτος: 1.740 ΗΕ	Μέχρι το 45ο έτος: 3.180 ΗΕ
Μέχρι το 22ο έτος: 420 ΗΕ	Μέχρι το 34ο έτος: 1.860 ΗΕ	Μέχρι το 46ο έτος: 3300 ΗΕ
Μέχρι το 23ο έτος: 540 ΗΕ	Μέχρι το 35ο έτος: 1.980 ΗΕ	Μέχρι το 47ο έτος: 3.420 ΗΕ
Μέχρι το 24ο έτος: 660 ΗΕ	Μέχρι το 36ο έτος: 2.100 ΗΕ	Μέχρι το 48ο έτος: 3.540 ΗΕ
Μέχρι το 25ο έτος: 780 ΗΕ	Μέχρι το 37ο έτος: 2.220 ΗΕ	Μέχρι το 49ο έτος: 3.660 ΗΕ
Μέχρι το 26ο έτος: 900 ΗΕ	Μέχρι το 38ο έτος: 2.340 ΗΕ	Μέχρι το 50ο έτος: 3.780 ΗΕ
Μέχρι το 27ο έτος: 1.020 ΗΕ	Μέχρι το 39ο έτος: 2.460 ΗΕ	Μέχρι το 51ο έτος: 3.900 ΗΕ

Μέχρι το 28ο έτος: 1.140 HE	Μέχρι το 40ο έτος: 2.580 HE	Μέχρι το 52ο έτος: 4.020 HE
Μέχρι το 29ο έτος: 1.260 HE	Μέχρι το 41ο έτος: 2.700 HE	Μέχρι το 53ο έτος: 4.140 HE
Μέχρι το 30ο έτος: 1.380 HE	Μέχρι το 42ο έτος: 2.820 HE	Μέχρι το 54ο έτος: 4.200 HE
Μέχρι το 31ο έτος: 1.500 HE	Μέχρι το 43ο έτος: 2.940 HE	
Μέχρι το 32ο έτος: 1.620 HE	Μέχρι το 44ο έτος: 3.060 HE	

Θάνατος εξαιτίας ατυχήματος εκτός εργασίας

Στην περίπτωση που κρίνεται από τα αρμόδια όργανα του κύριου φορέα ότι ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα εκτός εργασίας, οι απαιτούμενες χρονικές προϋποθέσεις είναι το ήμισυ των χρονικών προϋποθέσεων που προβλέπονται για τον θάνατο λόγω κοινής νόσου. Δηλαδή 750 HE (1.500 : 2) συνολικά, από τις οποίες 150 HE (300 : 2) την τελευταία 5ετία ή 2.100 HE (4200 : 2) κ.ο.κ. οποτεδήποτε ή 1/2 μειωμένων χρονικών προϋποθέσεων για σύνταξη γήρατος ή 150 HE (300 : 2) πριν από τη συμπλήρωση του 21ου έτος κ.ο.κ.

Θάνατος εξαιτίας εργατικού ατυχήματος

Στην περίπτωση που κρίνεται από τα αρμόδια όργανα κύριου φορέα ότι ο θάνατος οφείλεται σε εργατικό ατύχημα, η σύνταξη θανάτου χορηγείται ανεξάρτητα από χρονικές προϋποθέσεις, δεδομένου ότι υπάρχει έστω και μία (1) ημέρα ασφάλισης στο Ταμείο. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση θανάτου εξαιτίας επαγγελματικής ασθένειας, ενώ ο Κανονισμός Ασθένειας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ορίζει το ελάχιστο χρονικό διάστημα απασχόλησης του ασφαλισμένου στην εργασία που προκάλεσε την επαγγελματική ασθένεια.

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της σύνταξης που δικαιούται η χήρα ή ο χήρος συνταξιούχου ισούται με το 70% του ποσού της σύνταξης του/της θανόντος/ούσης, ενώ το πόσο της σύνταξης για κάθε παιδί ισούται με 20% της σύνταξης. Αν, ωστόσο, πρόκειται για παιδί ορφανό και από τους δύο γονείς, το εν λόγω ποσό τριπλασιάζεται, ανερχόμενο έτσι σε 60%.

Προσοχή: Ειδικά για τη χορηγούμενη σύνταξη λόγω θανάτου σε επιζώντες συζύγους, προβλέπεται ότι μετά το πέρας τριετίας από τον θάνατο το ποσό της χορηγούμενης από το ΙΚΑ σύνταξης στον επιζώντα των συζύγων μειώνεται κατά 50% μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους και κατά 30% από τη συμπλήρωση του 65ου έτους και μετά, εφόσον ο επιζών εργάζεται, αυτο-απασχολείται ή συνταξιοδοτείται. Αν όμως ο επιζών σύζυγος ήταν ανάπηρος

με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% κατά την ημερομηνία θανάτου του άλλου συζύγου, τότε η σύνταξη χορηγείται χωρίς κανέναν περιορισμό για όσο διάστημα διαρκεί η αναπηρία.

Σύνταξη θανάτου νεο-ασφαλισμένου (μετά την 1/1/1993) στο ΙΚΑ

Ο/Η σύζυγος και τα τέκνα θανόντος νεο-ασφαλισμένου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (ασφαλισμένου σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό για πρώτη φορά μετά την 1/0/1993) δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου, εφόσον ο/η θανών/ούσα έχει πραγματοποιήσει τις ημέρες ασφάλισης που απαιτούνται για συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας από τις αντίστοιχες αιτίες, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

ΣΥΖΥΓΟΙ

Ο θάνατος του ασφαλισμένου συζύγου θα πρέπει να επήλθε **μετά την πάροδο ενός έτους** από την τέλεση του γάμου. Το διάστημα του έγγαμου βίου δεν ελέγχεται στις περιπτώσεις που:

- α) ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα, εργατικό ή μη, ή
- β) κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή νομιμοποιήθηκε τέκνο ή
- γ) η χήρα κατά τον χρόνο του θανάτου τελούσε σε κατάσταση εγκυμοσύνης.

Ο/Η επιζών/σα σύζυγος θα πρέπει, επιπλέον, να μην έχει συνάψει νέο γάμο.

ΤΕΚΝΑ

Τα τέκνα, προκειμένου να δικαιούνται σύνταξη θανάτου, θα πρέπει να είναι άγαμα και ανήλικα ή ενήλικα, άγαμα και σπουδάζοντα μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους.

Επιπλέον, δικαιούνται σύνταξη θανάτου τα τέκνα που κατά τον χρόνο του θανάτου του ασφαλισμένου είναι ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητά τους επήλθε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου ή του 24ου έτους της ηλικίας τους (κατά τη διάρκεια των σπουδών) ή πριν από τη συμπλήρωση του 25 έτους, εφόσον η ανικανότητα οφείλεται σε νευρο/ψυχιατρικές παθήσεις.

Σύνταξη θανάτου συνταξιούχου νεο-ασφαλισμένου στο ΙΚΑ

Στην περίπτωση θανάτου συνταξιούχου νεο-ασφαλισμένου στο ΙΚΑ δικαιούνται τη σύνταξη θανάτου ο/η επιζών/σα σύζυγος και τα τέκνα (νόμιμα, νομιμοποιηθέντα, αναγνωρισθέντα, υιοθετηθέντα), υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

ΣΥΖΥΓΟΙ

Ο θάνατος του συνταξιούχου συζύγου πρέπει να επήλθε **μετά την πάροδο δύο ετών** από την τέλεση του γάμου. Το διάστημα του έγγαμου βίου δεν ελέγχεται στις περιπτώσεις που:

- α) ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα, εργατικό ή μη, ή
  - β) κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή νομιμοποιήθηκε τέκνο ή
  - γ) η χήρα κατά τον χρόνο του θανάτου τελούσε σε κατάσταση εγκυμοσύνης
- Ο/Η επιζών/σα σύζυγος θα πρέπει, επιπλέον, να μην έχει συνάψει νέο γάμο.

ΤΕΚΝΑ

Για τα τέκνα ισχύουν οι προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω για τις προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης θανάτου στα τέκνα θανόντος νεο-ασφαλισμένου.

Σύνταξη θανάτου σε περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης

Τα μέλη της οικογένειας των προσώπων τα οποία ασφαλίστηκαν διαδοχικά σε περισσότερους από έναν ασφαλιστικούς οργανισμούς δικαιούνται σύνταξη από τον τελευταίο οργανισμό στον οποίο ήταν ασφαλισμένα τα πρόσωπα αυτά κατά την τελευταία χρονική περίοδο της απασχόλησής τους, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας του οργανισμού αυτού, εφόσον πραγματοποίησαν στην ασφάλισή του σαράντα (40) μήνες ή χίλιες (1.000) ημέρες, εκ των οποίων όμως δώδεκα (12) μήνες ή τριακόσιες (300) ημέρες αντίστοιχα κατά την τελευταία 5ετία πριν από τη διακοπή της απασχόλησης ή την υποβολή της αίτησης για την κρίση του δικαιώματος σύνταξης λόγω θανάτου.

Αν ο ασφαλισμένος πραγματοποίησε στην ασφάλιση του τελευταίου οργανισμού τον αριθμό ημερών εργασίας ή των ετών ασφάλισης που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, αλλά στην περίπτωση αυτή δεν έχει πραγματοποιήσει τον απαιτούμενο από τη νομοθεσία του τελευταίου οργανισμού χρόνο ασφάλισης για τη συνταξιοδότηση των μελών της οικογένειάς του λόγω θανάτου ή δεν πραγματοποίησε στην ασφάλιση του τελευταίου οργανισμού τον αριθμό ημερών εργασίας ή ετών ασφάλισης που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, δικαιούνται σύνταξη θανάτου τα μέλη της οικογένειάς του από τον οργανισμό στην ασφάλιση του οποίου πραγματοποίησε τις περισσότερες ημέρες εργασίας ή

έτη ασφάλισης, στον οποίο δεν περιλαμβάνεται ο τελευταίος, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου του εν λόγω οργανισμού. Στην περίπτωση αυτή, η αίτηση συνταξιοδότησης λόγω θανάτου διαβιβάζεται από τον τελευταίο ασφαλιστικό οργανισμό στον οργανισμό στην ασφάλιση του οποίου πραγματοποιήθηκαν οι περισσότερες ημέρες ασφάλισης –πλην του τελευταίου–, χωρίς καμία άλλη διατύπωση.

Αν ο ασφαλισμένος δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που προβλέπει η νομοθεσία του οργανισμού στην ασφάλιση του οποίου πραγματοποίησε τις περισσότερες ημέρες εργασίας ή έτη ασφάλισης –πλην του τελευταίου–, τότε το δικαίωμα του ασφαλισμένου κρίνεται από τους άλλους οργανισμούς στους οποίους ασφαλίστηκε κατά φθίνουσα σειρά αριθμού ημερών εργασίας, εκτός από τον τελευταίο.

Αν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης θανάτου που προβλέπει η νομοθεσία όλων των οργανισμών στους οποίους ασφαλίστηκε ο θανών ασφαλισμένος, πριν από τον τελευταίο, τότε ο τελευταίος οργανισμός είναι αρμόδιος για την κρίση του δικαιώματος σύνταξης λόγω θανάτου, εφόσον ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του τελευταίου οργανισμού οποτεδήποτε τριακόσιες (300) ημέρες εργασίας.

Ολόκληρος ο χρόνος της διαδοχικής ασφάλισης υπολογίζεται από τον αρμόδιο για την απονομή της σύνταξης θανάτου οργανισμό ως χρόνος που διανύθηκε στην ασφάλισή του τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για τον καθορισμό της σύνταξης.

ΜΕΡΟΣ Ζ

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ

Συνταξιούχοι γήρατος φορέων κύριας ασφάλισης που αναλαμβάνουν μισθωτή εργασία

α) Συνταξιούχοι έως 55 ετών

Για τους συνταξιούχους γήρατος φορέων κύριας ασφάλισης οι οποίοι απασχολούνται ως μισθωτοί (με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας) αναστέλλεται η καταβολή της κύριας και της επικουρικής σύνταξής τους έως ότου συμπληρώσουν το 55ο έτος της ηλικίας τους.

β) Συνταξιούχοι άνω των 55 ετών

Μετά τη συμπλήρωση του ανωτέρω ηλικιακού ορίου, οι συνταξιούχοι (άνω των 55 ετών) ως προς την κύρια σύνταξή τους λαμβάνουν μόνο το μεικτό ποσό της σύνταξης αυτής, το οποίο αντιστοιχεί σε 30 ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη. Το υπόλοιπο της κύριας σύνταξής τους καταβάλλεται μειωμένο κατά 70%. Η επικουρική σύνταξη καταβάλλεται χωρίς περικοπή.

Προσοχή!

- < **Ο ανωτέρω περιορισμός των 30 ημερομισθίων προσαυξάνεται κατά 6 ημερομίσθια για κάθε ανήλικο παιδί ή παιδί που σπουδάζει σε ανώτερες ή ανώτατες σπουδές, καθώς και για κάθε ανίκανο για βιοποριστική εργασία τέκνο.**
- < **Σε περίπτωση συρροής συντάξεων, η μείωση γίνεται στο ποσό της μεγαλύτερης κύριας σύνταξης και, εφόσον αυτό δεν επαρκεί, το υπόλοιπο ποσό περικόπτεται από την αμέσως επόμενη ή επόμενες σε ύψος κύριες συντάξεις.**
- < **Στις περιπτώσεις δικαιούχων κατώτατων ορίων κύριας σύνταξης, η σύνταξη περιορίζεται στο οργανικό ποσό για όσο διάστημα διαρκεί η εργασία και, εφόσον αυτή υπερβαίνει το 30πλάσιο των ημερομισθίων του ανειδίκευτου εργάτη, τότε περικόπτεται αναλόγως.**
- < **Η καταβολή των εισφορών των συνταξιούχων στα ταμεία ασφάλισης, λόγω της απασχόλησής τους, γίνεται κανονικά, με τους απασχολούμενους να καταβάλλουν πλήρως τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές, όπως επίσης και οι εργοδότες αυτών.**

Συνταξιούχοι γήρατος φορέων κύριας ασφάλισης που αυτο-απασχολούνται

Στην περίπτωση αυτή υπάγονται συνταξιούχοι οι οποίοι ασκούν παράλληλα με τη σύνταξή τους δραστηριότητα που υπάγεται στην ασφάλιση είτε του Οργανισμού Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ) είτε του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ). Για αυτούς ισχύουν τα εξής:

α) Συνταξιούχοι έως 55 ετών

Αναστέλλεται η κύρια και η επικουρική σύνταξη και ο απασχολούμενος συνταξιούχος οφείλει να καταβάλλει κανονικά τις εισφορές στα ταμεία ασφάλισης.

β) Συνταξιούχοι 55 ετών και άνω

Περικόπτεται από τη σύνταξής τους (ή τις συντάξεις τους) το ποσό που υπερβαίνει τα εξήντα (60) ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτά διαμορφώνονται και ισχύουν την 31η Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους. Η επικουρική σύνταξη δεν συνυπολογίζεται για τον ανωτέρω περιορισμό και καταβάλλεται κανονικά. Για κάθε ανήλικο παιδί ή παιδί που σπουδάζει σε ανώτερες ή ανώτατες σπουδές, καθώς και για κάθε ανίκανο για βιοποριστική εργασία τέκνο, τα ανωτέρω ημερομίσθια προσαυξάνονται κατά έξι.

Προσοχή: Αναφορικά με τις ασφαλιστικές εισφορές, οι απασχολούμενοι αυτής της κατηγορίας καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές προσαυξημένες κατά 50%. Από την προσαύξηση αυτή απαλλάσσονται οι συνταξιούχοι που λόγω της απασχόλησής τους υπάγονταν σε περισσότερους από έναν φορείς κοινωνικής ασφάλισης ή στο Δημόσιο και οι οποίοι μετά τη συνταξιοδότησή τους συνεχίζουν την ασφάλισή τους στον οικείο φορέα.

Συνταξιούχοι αναπηρίας φορέων κύριας ασφάλισης που αναλαμβάνουν εργασία ή αυτο-απασχολούνται

Οι συνταξιούχοι της κατηγορίας αυτής υφίστανται διακοπή της συνταξιοδότησής τους, εφόσον από την εργασία τους αποκερδαίνουν περισσότερα από έναν υγιή εργαζόμενο.

Πώς μπορεί να αξιοποιηθεί ο χρόνος ασφάλισης των συνταξιούχων απασχολούμενων;

Ο συνταξιούχος που αναλαμβάνει εργασία ή αυτο-απασχολείται μπορεί να χρησιμοποιήσει τον χρόνο ασφάλισης κατά το διάστημα της αναστολής ή περικοπής της σύνταξης ή της καταβολής προσαυξημένων ή μη ασφαλιστικών εισφορών, για την προσαύξηση της σύνταξης από τον φορέα από τον οποίο συνταξιοδοτείται ή για τη θεμελίωση νέου συνταξιοδοτικού δικαιώματος από άλλον φορέα, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί διπλοσυνταξιούχων.

Σε περίπτωση αξιοποίησης του χρόνου στον φορέα από τον οποίο συνταξιοδοτείται, ο υπολογισμός για την προσαύξηση της ήδη καταβαλλόμενης σύνταξης γίνεται με ποσοστό 1,714% επί των συντάξιμων αποδοχών, οι οποίες δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερες του 25πλάσιου του ημερομίσθιου του ανειδίκευτου εργάτη, ή επί των ασφαλιστικών κατηγοριών για κάθε έτος συντάξιμης υπηρεσίας ή 300 ημέρες εργασίας.

Διαδικασία

Οι απασχολούμενοι συνταξιούχοι παρόντος υποχρεούνται, προτού αναλάβουν εργασία ή αυτο-απασχοληθούν, να υποβάλουν σχετική δήλωση στον φορέα ή στους φορείς από τους οποίους συνταξιοδοτούνται για κύρια σύνταξη. Στους φορείς επικουρικής ασφάλισης υποβάλλεται σχετική δήλωση από τους συνταξιούχους αναπηρίας, καθώς και από τους συνταξιούχους γήρατος, εφόσον οι τελευταίοι δεν έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας.

Προσοχή: Εφόσον παραληφθεί αυτή η υποχρέωση, καταλογίζεται σε βάρος του συνταξιούχου το ποσό των συντάξεων που έλαβε κατά το χρονικό διάστημα της εργασίας του ή κατά το διάστημα που αυτο-απασχολείται και επιβάλλεται επιπλέον πρόστιμο επί του ποσού αυτού ίσο με τον νόμιμο τόκο υπερημερίας. Το καταλογιζόμενο αυτό ποσό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από δύο (2) μηνιαίες συντάξεις, ακόμη και αν το διάστημα εργασίας ή απασχόλησης είναι μικρότερο.

Εξαιρέσεις

Από τις ανωτέρω ρυθμίσεις εξαιρούνται:

α) ο επιζών των συζύγων

β) οι συνταξιούχοι του ΟΓΑ

γ) οι πολύτεκνοι των οποίων το ένα τουλάχιστον από τα τέκνα είναι ανήλικο ή σπουδάζει σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και έως τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας του ή είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία

δ) τα πρόσωπα για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις περί διακινούμενων ασφαλισμένων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και των διμερών συμβάσεων κοινωνικής ασφάλειας

ε) τα πρόσωπα που συνταξιοδοτήθηκαν με τον Ν. 3185/2003 (ιπτάμενοι χειριστές, καθώς και ιπτάμενοι συνοδοί και φροντιστές της Ολυμπιακής Αεροπορίας και Ολυμπιακής Αεροπλοΐας) και μέχρι τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας τους.

στ) οι συνταξιούχοι του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου που παρέχουν εκπαιδευτικό έργο στη Δημόσια Εκπαίδευση, μέχρι την 31/12/2014.

Ισχύς

Οι ανωτέρω ρυθμίσεις ισχύουν για όσους συνταξιούχους ανέλαβαν εργασία από τις 15/7/2010 και εφεξής. Όσον αφορά τους συνταξιούχους που έχουν ήδη αναλάβει εργασία ή αυτο-απασχολούνται έως τις 14/7/2010 και για τους οποίους δεν ισχύει το καθεστώς του Ν. 2676/1999 (ως είχε έως τις 14/7/2010), καταλαμβάνονται από τις ανωτέρω διατάξεις από την 1/1/2013.

Αναλογική εφαρμογή στους συνταξιούχους του Δημοσίου

Οι διατάξεις που αφορούν την απασχόληση συνταξιούχων που αναλαμβάνουν μισθωτή εργασία (υπό 1 ως άνω) όπως ισχύουν έχουν ανάλογη εφαρμογή και στους συνταξιούχους του Δημοσίου, οι οποίοι εργάζονται εκτός του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και στους συνταξιούχους στρατιωτικούς, για τους οποίους όμως το αναφερόμενο όριο ηλικίας μειώνεται κατά δύο (2) έτη. Στην περίπτωση των συνταξιούχων του Δημοσίου, η δήλωση έναρξης της απασχόλησης υποβάλλεται στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Ο πρακτικός οδηγός περιλαμβάνει βασικούς άξονες της ασφαλιστικής και συνταξιοδοτικής νομοθεσίας. Για την αναγωγή των δεδομένων σε εξατομικευμένη περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε ασφαλισμένου, προτείνεται η δημιουργική επικοινωνία με το Δίκτυο Συμβουλευτικής και Πληροφόρησης μέσω υποβολής ερωτημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- < Μπούρλος, Δημ. (2010). Η 3863/2010 ΕΚΚΑ, τόμος NB, σελ. 923 επ.
- < Λαναράς, Κ. (2013). , Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- < Κανονισμός Ασθένειας ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.
- < Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, Π (2013). , Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- < Ψηλός, Γ. (2010). , ΔΕΝ 2010, σελ. 1153.
- < Κουκιάδης, Ι. (2014). , σε ΕΕργΔ 1/2014 σελ. 19 επ.
- < Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας
- < Σώπασης, Ιωάν. (2013).
- < Στεργίου, Άγ. (2014). , Β' έκδ., Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- < Γαληνού, Ειρ.-Ελευθ. Ν. (2015). , Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 162 επ.
- < Πρακτικός οδηγός κοινωνικής ασφάλισης ΙΚΑ.
- < , ΙΝΕ-ΓΣΕΕ 2010.
- < ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΙΚΑ.
- < Σχετική νομοθεσία (Ν. 1469/1984, Ν. 2084/1992, Ν. 2510/1997, Ν. 3655/2008, Ν. 3863/2010, Ν. 3996/2011, Ν. 4093/2012).

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

- < Βαγγέλης Κουμαριανός
- < Μαρία Κουφοπούλου
- < Γιάννης Παππάς
- < Γιάννης Σκανδάλης
- < Άντα Σταμάτη
- < Βασιλική Τσώνου